

IV. Sądownictwo

A. Przegląd Orzecznictwa

ORZECZNICTWO KARNE SĄDU NAJWYŻSZEGO

I. Kodeks karny.*

Art. 2 § 1 k. k. Kwalifikacja czynu oskarżonego i wymierzenie mu kary z niewłaściwej (z uwagi na art. 2 § 1 k. k.) surowszej ustawy, stanowiąc uchybienie, nie powoduje jednak uchylenia wyroku, jeśli zastosowana sankcja karna mieści się w granicach ustawy właściwej. (25. I. 1933, II 2 K. 1109/32).

Art. 20 i 21 k. k. Przedsięwzięcie czynu, który mógłby przedstawiać się jako odparcie bezprawnego napadu, w błędnym przekonaniu, iż zachodzi stan obrony koniecznej (urojony stan obrony koniecznej), może pociągnąć za sobą odpowiedzialność jedynie za przestępstwo nieumyślne, jeżeli błąd był wynikiem nieostrożności lub niedbalstwa. (6. XII. 1932, II 2 K. 1023/32).

Art. 21 k. k. I. Kodeks w art. 21 stanowi, że czyn w obronie koniecznej przedsięwzięty nie jest przestępny, natomiast czy obrona konieczna jest czynnością prawną (przestępność i bezprawność nie są to pojęcia tożsame), o tem stanowi prawo cywilne. (14. II. 1933, II 4 K. 7/33).

2. Według kodeksu karnego przeciw obronie koniecznej nie można stosować obrony koniecznej. (14. II. 1933, II 4 K. 7/33).

Art. 27 k. k. Nieodzownym warunkiem pomocnictwa w rozumieniu art. 27 k. k. jest ustalenie, że pomoc ta była obiecana przed dokonaniem przestępstwa i ustalenie to winno się znaleźć w sentencji wyroku. (30. XI. 1932, II 2 K. 995/32).

Art. 28 k. k. I. W myśl art. 28 k. k. podżegacz odpowiada nawet w przypadku, gdy nieletni sprawca działał bez rozeznania; skłonienie zatem takiego nieletniego do sporządzenia transparentów,

* Kodeks karny polski z 1932 r., ze względu na dość znaczny upływ czasu od jego wejścia w życie, będzie powoływany w tekście bez daty, natomiast data zostaje utrzymana przy powoływaniu dawnych kodeksów zaborczych.

nawołujących do zbrodni stanu stanowi przestępstwo z art. 28 i § 2 art. 155 k. k.; według kod. karnego 1903 r. powyższe działanie ma charakter sprawstwa z cz. I art. 132 tegoż kodeksu, który w tym przypadku jest ustawą względniejszą (§ 1 art. 2 k. k.). (25. I. 1933, II 2 K. 1119/32).

2. Kodeks karny nie zna konstrukcji t. zw. współsprawstwa, to jest nie zna ani udziału w cudzem przestępstwie (art. 28), ani odpowiedzialności wspólnej za całość działania, należącego do istoty czynu, gdy dana osoba urzeczywistniła je tylko w pewnej części. (28. II. 1933, II 4 K. 54/33).

Art. 97, 180 i 219 k. k. Użyte w art. 97 oraz w art. 180 i 219 k. k. wyrażenie „wchodzi w porozumienie z innymi osobami” obejmuje nie tylko spisek, lecz wszelkie porozumienie, zmierzające do zbrodni stanu, przewidzianych w art. 93—95 k. k. lub też przestępstw z art. 175—177 i 215—217 k. k. (9. XII. 1932, II 1 K. 1332/32).

Art. 98 lit. a k. k. Fakt należenia do organizacji antypaństwowej (np. K. P. Z. U.) nie zawiera w sobie sam przez się znamion zbrodni z lit. a art. 98 w związku z § 1 art. 93 k. k., jeśli sąd wyrokujący nie ustalił winy oskarżonego w postaci porozumienia się z osobą, działającą w interesie obcego państwa lub organizacji międzynarodowej. (25. I. 1933, II 2 K. 1109/32).

Art. 140 k. k. Czyn karygodny określony w przepisie § 159 k. k. z r. 1871 pod względem stanu faktycznego odpowiada przestępstwu z art. 26 i 140 k. k. z roku 1932. (30. XII. 1932, II 4 K. 992/32).

Art. 154 k. k. I. Niesienie transparentu z hasłami rewolucyjno-komunistycznymi może stanowić zbrodnię z § 2 art. 154 k. k. (9. XII. 32, II 1 K. 1333/32).

2. Zachwalanie i usprawiedliwianie rewolucji socjalnej, o ile nie mieści w sobie znamion nawoływania do popełnienia przestępstwa, jako pewnego ściśle określonego czynu karygodnego, pozostającego w związku z przedsięwzięciem działania powyższego rodzaju lub pochwalenia przestępstwa już dokonanego w sposób przewidziany w art. 154 k. k. zatem publicznie, nie stanowi samo przez się czynu karygodnego w rozumieniu postanowień kodeksu karnego. (10. XI. 1932, II 3 K. 931/32).

Art. 163 i 164 k. k. Kodeks karny odróżnia pojęcie „zbiegowiska” (art. 163) od pojęcia „zgromadzenia lub zebrania” (art. 164); „zbiegowisko” jest dziełem przypadku, nie ma zgóry określonego ani celu ani składu, „zgromadzenie lub zebranie” natomiast choćby doraźne, jest urządzone w określonym celu, jest wynikiem świadomej akcji. (9. XII. 1932, II 1 K. 1333/32).

Art. 166 k. k. Aczkolwiek k. k. nie używa terminów „spisek” i „banda” oba te pojęcia nie są mu obce; banda jest to organizacja o celach przestępnych, niezwiązana wszakże ściśle z określonym zamachem i planem jego wykonania, spisek natomiast wymaga określonego zamiaru i planu przestępnego.

Art. 166 k. k. przewiduje wzięcie udziału nietylko w bandzie, ale i w spisku, wymagającym dłuższej działalności, oba te pojęcia bowiem mieszczą się w pojęciu „związku”; związek ten jednak nie może mieć na celu przestępstw, przewidzianych w art. 93—95, 175—177 i 215—217 k. k. (9. XII. 1932, II 1 K. 1332/32).

Art. 225 § 1 k. k. W myśl § 1 art. 2 k. k. w sprawach o zabójstwo „względniejszą ustawą” jest kodeks karny z 1903 r., pod którego rządem kara śmierci mogła być wymierzona tylko ewentualnie w specjalnych okolicznościach danego zabójstwa w cz. II art. 15 przep. przech. do tegoż kodeksu przewidzianych; natomiast przepis § 1 art. 225 w związku z art. 37 k. k. z 1932 r. przewiduje karę śmierci obok kary pozbawienia wolności jako karę zasadniczą bez żadnych specjalnych ograniczeń w możliwości stosowania. (14. XII. 1932, II 2 K. 1042/32).

Art. 230 § 2 k. k. Odpowiednikiem art. 467 cz. 2 k. k. z 1903 r. jest w obowiązującym kodeksie art. 320 § 2 a nie art. 235 k. k., ten ostatni przepis może być stosowany tylko wtedy, gdy sąd ustali, iż śmierć pokrzywdzonego leżała poza możliwością przewidzenia, ze strony sprawcy nieumyślnego zadania bardzo ciężkiego uszkodzenia ciała. (30. XII. 1932, II 1 K. 1374/32).

Art. 235 k. k. Fakt użycia broni lub innego niebezpiecznego narzędzia w wypadku rzeczywistego spowodowania uszkodzeń określonych w art. 235 i 236 k. k. nie jest uważany przez k. k. za obiektywny warunek wyższej karygodności jak niemniej i okoliczność, że zrządzenie ciężkiego uszkodzenia ciała było następstwem czynu przedsięwziętego przez więcej osób działających w zмовie.

Jeżeli sprawcy działali w tym samym zamiarze zrządzenia pokrzywdzonemu ciężkiego uszkodzenia ciała, każdego z nich uważać należy za sprawcę czynu, obojętne zaś jest, który z nich w rzeczywistości uszkodzenie to zrządził. (29. XII. 1932, II 3 K. 1080/32).

Art. 239 k. k. Kodeks karny nie różniczkuje odpowiedzialności za umyślne uderzenie człowieka lub naruszenie w inny sposób jego nietykalności cielesnej w zależności od osoby pokrzywdzonego, (jak to czynił k. k. z r. 1903 w art. 476) i w przepisie art. 239 obejmuje wszystkie wypadki gwałtu na osobie.

Dla karalności z k. k. z r. 1932 czynu popełnionego przed 1. IX. 1932, decydującym jest to, aby czyn, uznany za przestępstwo według uchylonej ustawy, odpowiadał pod względem stanu faktycz-

nego tej lub innej normie nowej ustawy karnej, nie zaś to, czy nowa ustawa zniosła specjalną kwalifikację czynu, wyodrębnionego z ogólnego przepisu taką cechą, której nowy kodeks nie wyszczególnia w odnośnym przepisie części szczegółowej. (9. XI. 1932, II 2 K. 959/32).

Art. 240 k. k. Z art. 240 k. k. odpowiada każdy uczestnik bójki lub pobicia człowieka, niezależnie od tego, czy powinien był przewidzieć śmierć lub uszkodzenie z art. 235 lub 236 k. k. Śmierć lub uszkodzenie ciała, o których mowa w art. 240 k. k., nie są ani okolicznościami, od których zależy wyższa karalność, ani następstwami czynu, od których zależy wyższa karalność, lecz przedstawiają się jako obiektywne warunki karalności bójki wogóle, to też przepis art. 15 k. k. nie ma tu zastosowania. (Postanowienie składu 7 sędziów z 11 lutego 1933, II 4 K. 931/32).

Art. 255 k. k. 1. Okolicznością, należąca do istoty czynu z art. 255 k. k. jest świadomość, że pomawia się znieważonego o takie postępowanie lub właściwości, które mogą go poniżyć w opinii publicznej lub narazić na utratę potrzebnego zaufania, przyczem świadomość tę wyczerpuje nietylko chęć osiągnięcia tego skutku, ale również i przewidywanie takich możliwości i zgoda na nie. (20. I. 1933, II 4 K. 1059/32).

2. Dla istoty zniesławienia jest bez znaczenia okoliczność, że dotknięty obmową wiedział już poprzednio o jej treści.

Świadomość nieprawdziwości rozgłaszanych zarzutów nie należy do istoty czynu z art. 255 k. k., wobec czego błędne przeświadczenie o prawdziwości tych zarzutów nie stanowi błędu co do istotnych znamion przestępstwa w rozumieniu art. 20 k. k. (20. I. 1933, II 4 K. 1059/32).

Art. 256 k. k. Nie przesądzając, czy znieważenie pamięci zmarłego nie stanowi w pewnych wypadkach zniewagi np. żyjącego bliskiego krewnego zmarłego, należy uznać, że kodeks karny nie przewiduje karalności znieważenia pamięci zmarłego (na wzór § 189 k. k. z r. 1871).

Art. 66, 68, 70 i 480 k. p. k. dotyczą wypadku znieważenia osoby, która zmarła po zniewadze, nie zaś wypadku znieważenia pamięci zmarłego. (2. XII. 1932, II 4 K. 593/32).

Art. 257 k. k. W przedmiocie wymiaru kary art. 257 k. k. jest dla oskarżonego względniejszy od dawnego § 243/1 k. k. z r. 1871. (14. II. 1933, II 4 K. 6/33).

Art. 257 § 2 k. k. 1. Na uznanie, iż przypadek jest mniejszej wagi, może, pomiędzy innymi, wpływać mała wartość ukradzionego

przedmiotu, atoli mała wartość kradzionego przedmiotu nie stwarza zawsze podstawy do uznania przypadku mniejszej wagi. (14. II. 1933, II 4 K. 8/33).

2. Sam fakt popełnienia przestępstwa z nędzy nie stwarza podstawy do zastosowania art. 257 § 2 k. k. (14. II. 1933, II 4 K. 8/33).

Art. 286 k. k. Stosowanie art. 286 k. k. nie ogranicza się wyłącznie do przestępstw ściśle urzędniczych t. zn. można przepis ten stosować do przestępstw przewidzianych poza rozdz. czterdziestym pierwszym k. k., o ile sprawca jest urzędnikiem i działa w warunkach określonych w pomienionym art. 286 k. k. Takiemu ujęciu kwestji nie stoi na przeszkodzie art. 291 k. k. Zachodzi w tym wypadku zbieg ustaw (art. 36 k. k.). (17. II. 1933, II 4 K. 1142/32).

II. Kodeks karny z 1903 r.

Art. 309 k. k. Przewidziane w art. 309 k. k. z r. 1903 (art. 2 I. 1 przep. wprowadź, k. k. z 1932 r.) środki, a mianowicie: zawieszenie wydawnictwa perjodycznego lub zabronienie go na zawsze. oraz zamieszczenie wyroku sądowego w najbliższym numerze wydawnictwa, mają charakter kar dodatkowych a nie środków zabezpieczających, zastosowanie ich jest więc dopuszczalne tylko w przypadku wyroku skazującego. (24. XI. 1932, II 1 K. 1203/32).

III. Kodeks postępowania karnego.*

Art. 29 k. p. k. „Ścisły związek z działaniem sprawcy”, o którym mowa w art. 29 k. p. k., zachodzi jedynie wówczas, gdy przestępstwo jednego jest prawnie niemożliwe bez przestępstwa drugiego. (24. II. 1933, II 4 K. 23/33).

Art. 29—31 k. p. k. Art. 29—31 k. p. k. (connexitas causarum), jako przepisy wyjątkowe, stanowiące przełamanie zasad normalnej właściwości miejscowej i rzeczowej, mogą ulegać jedynie wykładni ścieśniającej. (24. II. 1933, II 4 K. 23/33).

Art. 41 k. p. k. Okoliczność, że przed przekazaniem sprawy na drogę postępowania zwyczajnego — sędzia brał w niej udział w postępowaniu doraźnym, nie stanowi przeszkody do udziału tegoż sędziego w sądzeniu sprawy w trybie postępowania zwyczajnego. (13. XII. 1932, II 1 K. 1348/32).

* Artykuły k. p. k. są powołane w nowej numeracji, ustalonej w tekście jednolitym k. p. k. (rozp. min. sprawiedliwości z 30 września 1932 r. Dz. Ust. poz. 725).

Art. 84 k. p. k. Z charakteru obrońcy jako pomocnika (zastępcy w oświadczeniu woli), nie zastępcy w znaczeniu prawa cywilnego (w powzięciu woli), wynika, że nie może przedsiębrać aktów procesowych na niekorzyść oskarżonego, ani aktów zobowiązujących oskarżonego, nie może też przyjmować doręczeń, od których oskarżonemu liczy się termin, o ile ustawa wyjątkowo inaczej nie stanowi (np. art. 378 § 3 k. p. k.). (24. II. 1933, II 4 K. 880/32).

Art. 20 k. p. k. Zarzut, że protokół nie wykazuje, iż dokument odczytano, nie jest równoznaczny z zarzutem, że dokumentu istotnie nie czytano. (22. XI. 1932, II 2 K. 938/32).

Art. 282 k. p. k. Doniesienie do policji o przestępstwie z żądaniem ukarania sprawcy i zasądzenia powództwa, nie uprawnia sądu rozpoznającego sprawę w trybie oskarżenia publicznego do umorzenia jej w wypadku, gdy sąd uzna, iż przestępstwo to jest prywatnie skargowe, albowiem takie doniesienie i żądanie czynią załość wymogom uprawnionego oskarżyciela prywatnego. (14. XII. 1932, II 2 K. 1041/32).

Art. 296 k. p. k. Postanowienie, uzasadniające odmowę przesłuchania świadka tylko brakiem właściwego adresu, narusza ustawę, zwłaszcza, gdy oskarżony, jako aresztowany i nieobecny na rozprawie, nie może adresu świadka sprostować, a Sąd natomiast ma możliwość zarządzenia wyśledzenia miejsca pobytu świadka przez policję. (17. I. 1933, II 4 K. 1141/32).

Art. 299 k. p. k. Odrzucenie zbadania sprowadzonych na rozprawę w II-jej instancji świadków z powodu niewskazania przez oskarżonego, co świadkowie mają stwierdzić, stanowi obrazę art. 299 k. p. k., jeśli oskarżony jest obecny na rozprawie i sąd ma możliwość go zapytać, co sprowadzeni świadkowie mają stwierdzić.

Tego uchybienia nie pokrywa powołanie się na art. 296 k. p. k. ile, że z samego doręczenia aktu oskarżenia nie wynika, by oskarżony był uprzedzony o przysługujących mu uprawnieniach wymienionych w tym artykule. (30. I. 1933, II 2 K. 1120/32).

Art. 328 k. p. k. Zgłoszenie się oskarżyciela prywatnego, wprawdzie po wywołaniu sprawy, lecz przed jej umorzeniem nie pociąga za sobą skutków z art. 328 k. p. k. (22. XII. 1932, II 3 K. 1094/32).

Art. 360 k. p. k. K. P. K. nie zabrania stronie wskazywać w instancji odwoławczej świadków dla obalenia okoliczności, stwierdzonych przez świadków w I-jej instancji.

Odrzucenie wiarygodności świadków, przesłuchanych w II-jej instancji, tylko na tej podstawie, że są sprzeczne z zeznaniami świadków, przesłuchanych w I-jej instancji, stanowi obrazę ustawy. (4. XI. 1932, II 2 K. 815/32).

Art. 368 lit. d k. p. k. Sentencja wyroku, niezawierająca imienia i nazwiska oskarżonego, uchybia rażąco przepisowi lit. d art. 368 k. p. k., jednakże uchybienie powyższe nie może spowodować uchylecia wyroku, jeśli nie wyłaniają się żadne wątpliwości co do osoby, do której wyrok się odnosi. (20. I. 1933, II 4 K. 856/32).

Art. 368 lit. e k. p. k. Określenie czynu z art. 368 k. p. k. oznacza dokładne określenie przestępnego działania, umożliwiające sprawdzenie między działaniem a skutkiem związku przyczynowego. (21. VII. 1932, II 3 K. 632/32).

Art. 369 k. p. k. Usunięcie poszczególnej cechy, stanowiącej o zmianie kwalifikacji przestępstwa, ustalonego w wyroku I instancji, nie stanowi określenia tegoż przestępstwa w sposób negatywny, lecz pozytywny np. łagodząc kwalifikację przypisanego oskarżonemu czynu przez usunięcie cechy przekupienia i porozumienia i uznając go winnym zarzuconych mu czynów, lecz popełnionych nie wskutek przekupienia i bez porozumienia z inną osobą. (3. XI. 1932, II 1 K. 1137/32).

Art. 379 k. p. k. Stwierdzenie okoliczności łagodzących lub obciążających z wyjątkiem tych, które ustawa wyraźnie wymienia jako powodujące wyższy lub niższy ustawowy wymiar kary, nie mają wpływu na ustalenie przedmiotowej i podmiotowej istoty przestępstwa, nieprzytoczenia więc w wyroku tych okoliczności w żadnym razie nie może stanowić obrazy przepisu art. 379 k. p. k. (29. X. 1932, II 3 K. 950/32).

Art. 466 k. p. k. Jeśli przeciwko postanowieniu Sądu Okręgowego, umarzającemu postępowanie na zasadzie amnestji z 21. X. 1932 r. strona zgłosiła kasację, która została nieprzyjęta przez Sąd Okręgowy, a następnie po zaskarżeniu i przez Sąd Apelacyjny, to przeciwko postanowieniu Sądu Apelacyjnego służy stronie w myśl art. 466 k. p. k. zażalenie do Sądu Najwyższego. (28. II. 1933, II 4 K. 29/33).

Art. 493 k. p. k. Obowiązek wezwania świadków w myśl art. 493 k. p. k. powstaje dla sądu odwoławczego nie z powodu formalnych uchybień sądu I instancji, lecz tylko z powodu bezzasadnych w swej istocie postanowień, odmawiających wezwania świadków. (16. I. 1933, II 2 K. 1082/32).

Art. 493 § 1 pkt. b k. p. k. W myśl pkt. b art. 493 k. p. k. dowody, nieznanne stronie przed wydaniem wyroku, mogą dotyczyć okoliczności, znanych stronie w czasie postępowania w pierwszej instancji. (16. XII. 1932, II 2 K. 1045/32).

Art. 497 k. p. k. Wymogiem art. 489, 497 k. p. k. jest odczytanie w przewodzie odwoławczym bądź to przy sprawozdaniu, bądź

w postępowaniu dowodowym — tych wszystkich dokumentów i protokołów, na których opiera się orzeczenie sądu odwoławczego. (10. II. 1933, II 4 K. 926/32).

Art. 499 k. p. k. Art. 499 k. p. k. nie zobowiązuje Sądu odwoławczego do rozważenia motywów uchylonego wyroku I-ej instancji. (6. XII. 1932, II 2 K. 1020/32).

Art. 507 k. p. k. 1. Dowód wpłacenia kaucji kasacyjnej uznać należy za załączony również i wtedy, gdy kasa sądu, w którym wywód kasacji złożono, sporządziła odpis kwitu (wręzonego składającemu kasację) w tym celu, aby ów odpis skierować od siebie do akt sprawy. (21. X. 1932, II 4 K. 644/32).

2. Dopuszczalne prawnie połączenie kilku spraw jednego oskarżonego, lub spraw kilku oskarżonych, którzy wspólnie czyn popełnili (łącznie przedmiotowa i podmiotowa) pociąga za sobą dla każdego oskarżonego obowiązek zapłacenia jednej tylko kaucji kasacyjnej, jeżeli zawyrokowano łącznie. (24. II. 1933, II 4 K. 23/33).

Art. 511 k. p. k. 1. Kara dodatkowa z art. 19. u. k. s., orzekana w miejsce konfiskaty, nie może być doliczana do kary pieniężnej, przewidzianej za dane przestępstwo, dla stwierdzenia, czy do kasacji może być stosowany art. 510, czy 511 k. p. k. (21. II. 1933, II 4 K. 1159/32).

2. W sprawach karno-skarbowych art. 511 k. p. k. stosuje się wyłącznie do wypadku orzeczenia przez sąd karny do 3000 zł, z czym, jako przepis wyjątkowy, nie może być rozszerzająco interpretowany i stosowany do wyroków uniewinniających. (21. II. 1933, II 4 K. 20/33).

3. Sprawy z art. 96 ust. o podatku dochodowym, nie należą do spraw „karno-administracyjnych w sensie art. 511 p. a k. p. k., bowiem przez sprawy „karno-administracyjne” rozumieć należy sprawy, do których odnoszą się przepisy art. 640 i nast. k. p. k., sprawy zaś z art. 96 ustawy o podatku dochodowym nie ulegają temu postępowaniu. (3. III. 1933 r., II. 4 K. 1/33).

Art. 514 lit. f k. p. k. Przepis lit. f art. 514 k. p. k. ma na względzie brak ustalenia czynu przypisanego oskarżonemu w sentencji wyroku lub wogóle wyroku, jeżeli uzasadnienie wyroku powtórzyło zawarte w sentencji ustalenie czynu przypisanego oskarżonemu lub nadto je uzupełniło. (12. XII. 1932 r., II. 2 K. 1036/32).

Art. 523 k. p. k. Przeoczenie obrony żądania zmiany lub uzupełnienia pytań przysięgłym nie podpada pod przepis art. 523 k. p. k., skoro trybunał obowiązany jest (niezależnie od stron) tak stawiać pytania, by treść ich w wyroku powtórzona nie obrażała

art. 368 k. p. k., a zwłaszcza art. 369 k. p. k., którego obrazu w myśl art. 514 k. p. k. powoduje bezwzględnie uchylenie wyroku. (21. VII. 1932 r., II. 3 K. 632/32).

Art. 533 k. p. k. W wypadku uchylenia wyroku sądu przysięgłych w granicach art. 533 k. p. k. nowy wyrok można zaskarżyć w trybie kasacyjnym tylko z powodu uchybień popełnionych na ostatniej rozprawie i w ostatnim nowym wyroku. (11. VIII. 1932 r., II. 3 K. 470/32).

Art. 538 k. p. k. Materjalna prawomocność (res judicata) uzasadnia bezwzględna nieważność wyroku, gwałcącego zasadę „ne bis in idem”. (9. XII. 1932 r., II. 4 K. 920/32).

Art. 589 k. p. k. Obecność biegłego na rozprawie, mająca na celu zaznajomienie go z materiałem, przedstawionym sądowi w toku rozprawy, który następnie ma stanowić podstawę orzeczenia biegłego, stanowi pracę w rozumieniu art. 589 k. p. k. Okoliczność, że na rozprawie zostało wydane orzeczenie przez tego samego biegłego, który już raz dany materiał badał w toku śledztwa lub dochodzenia, może stanowić podstawę do określenia niższego wynagrodzenia, aniżeli je przyznano pierwotnie, nie może jednak wogóle wyłączyć tego wynagrodzenia. (16. XII. 1932 r., II. 4 K. 1018/32).

IV. Ustawa karna skarbowa z 18 marca 1932 r. (Dz. U. poz. 355)

Art. 7 i 45 u. k. s. Przekonanie o świadomości przestępcy co do pochodzenia przedmiotu z przemytu, a więc z przestępstwa polegającego na uszczupleniu należności celnych, nie musi się opierać na dowodach w ścisłym słownym znaczeniu, lecz może być oparte na całokształcie okoliczności, ujawnionych w toku przewodu sądowego (art. 360 k. p. k.) a więc także na poszlakach. (12. XII. 1932 r., II. 3 K. 1038/32).

Art. 33 u. k. s. Pojęcie zastępstwa, o którym mowa w § 1 art. 33 u. k. s., obejmuje również działających w granicach zlecenia za zastępcę, jeżeli to dalsze zastępstwo wypływa z wyraźnej lub domniemanej woli zastąpionej osoby trzeciej. Zastępstwem w rozumieniu art. 33 u. k. s. jest zastępstwo w dziedzinie stosunków prawa prywatnego, wypływającego z woli zastąpionego; art. 33 u. k. s. nie ma przeto zastosowania do wypadków ze stosunków prawa publicznego, ani też do wypadków opieki, zarządu przymusowego, nadzoru sądowego, negotiorum gestio i t. d. (Postan. składu 7 sędziów z 28. I. 1933 r., II. 4 K. 959/32).

Art. 46 u. k. s. Okoliczność, że kontrola skarbowa wskutek niewiedzy towar, jako wolny od cła, przepuściła, wcale nie wyłącza winy nieumyślnej oskarżonego, skoro niezajomością u. k. s.,

a w szczególności nie wiedzą o zakazie przywozu towarów z zagranicy bez uiszczenia opłaty celnej, skutecznie nie można się tłumaczyć. (7. II. 1933 r., II. 4 K. 1105/32).

Art. 66 i 40 u. k. s. Przepis art. 66 u. k. s. ma cechy przestępstwa trwałego, zatem dla kwestji przedawnienia obojętny jest moment nabycia posiadanych wyrobów. (15. XI. 1932 r., II. 4 K. 802/32).

Art. 78 § 3 i 4 u. k. s. Z przepisów art. 78 § 3 i 4 u. k. s. widoczne, że pozbywanie czy też sprzedaż spirytusu potajemnie wyrobionego jest innym czynem aniżeli nabywanie takiego spirytusu. (13. X. 1932 r., II. 3 K. 790/32).

Art. 81 u. k. s. Przepis art. 81 u. k. s. uważa za potajemne wprowadzenie spirytusu, jego usunięcie z dotychczasowego miejsca przechowania w jakikolwiek sposób „bez dopełnienia przepisanych warunków lub wogóle bezprawnie”, przez co należy rozumieć także usunięcie bez zawiadomienia kontroli skarbowej (dawny art. 79 u. k. s.).

Mieszkanie kierownika gorzelnii, choćby znajdowało się w tym samym budynku co i gorzelnia, nie podpada pod pojęcie gorzelnii. (21. XI. 1932 r., II. 3 K. 1000/32).

Art. 114 u. k. s. Gra towarzyska, zwana loteryjką (arytmetyczną lub numerową), inaczej lotto, nie podpada pod pojęcie loterii w rozumieniu art. 3 ustawy z d. 26. III. 1920 r. w przedmiocie urządzenia loterii (D. U. poz. 180), §§ 5 i 6 rozp. Min. Skarbu w porozumieniu z Min. Sprawiedliwości z d. 7. V. 1924 r. (D. U. p. 541); gra taka nie podpada więc pod przepis art. 114 u. k. s. (12. XII. 1932 r., II. 1 K. 1345/32).

Art. 133 i 134 § 1 i 2 b u. k. s. Sprowadzenie towaru niemieckiego, zakazanego do przywozu, a pochodzącego z kontyngentu gdańskiego, przewidzianego w części 3 art. 212 um. polsko-gdańskiej z 21. X. 21, stanowi przestępstwo z art. 133 i 134 § 2 b u. k. s., a nie z art. 134 § 1. (20. I. 1933 r., II. 4 K. 1076/32).

*V. Ustawa o państw. podatku przemysłowym (tekst jednolity
Dz. U. poz. 110132).*

Art. 2. Nietylko zawodowym rolnikom i dzierżawcom, lecz każdemu uprawiającemu gospodarstwo rolne, choćby ubocznie, przysługuje prawo w art. 2 ustawy o państwowym podatku przemysłowym przewidziane. (3. II. 1933 r., II. 4 K. 1107/32).

Art. 11. I. Wyposażony w urządzenie ochrony i mający cechy trwałości stragan podpada pod pojęcie odrębnego zakładu handlowego. (3. II. 1933 r., II. 4 K. 1107/32).

2. Za pomieszczenie w rozumieniu art. 11 ust. o p. p. p. nie może uchodzić wóz, ani zwyczajny stół. (8. II. 1933 r., II. 4 K. 1107/32).

3. Za oddzielne przedsiębiorstwo handlowe uważa się restaurację z wyszynkiem piwa, jako zakład gastronomiczny oraz drobną sprzedaż tytoniu, jako handel towarowy. Przedsiębiorstwa te, choćby mieściły się w jednym pomieszczeniu, nie przestają być oddzielnymi przedsiębiorstwami, skutkiem czego wymagają nabycia dwóch świadectw przemysłowych. (26. IX. 1932 r., II. 3 K. 742/32).

Art. 19. Różnica pomiędzy handlem obnośnym a towarowym 4 kategorii polega na tem, że: 1. handel obnośny nie ma stałej siedziby przemysłowej i 2. odbywa się nie z niewielkiego pomieszczenia, lecz z samego opakowania. (13. I. 1933 r., II. 1 K. 1367/32).

Art. 23. 1. O ilości robotników rozstrzyga ich liczba, dziennie zajęta w przedsiębiorstwie przemysłowym, a nie przeciętna liczba ich w roku. (10. I. 1933 r., II. 4 K. 1028/32).

2. Punkt „k” Kat. 2 cz. II. A. I załącznika do art. 23 ustawy o podatku przemysłowym odnosi się do sprzedaży wódek wszelkiego rodzaju. (24. XI. 1932 r., II. 3 K. 902/32).

3. Kantory wymiany i lombardy są obowiązane na mocy przepisów cz. II A. III kat. II L. 2 zał. do art. 23 ust. o państw. podatku przem. wykupić świadectwo przemysłowe II kat. bez względu na wysokość kapitału zakładowego. (10. I. 1933 r., II. 4 K. 1015/32).

4. Praca właściciela lub zastępującego go członka rodziny nie ma żadnego wpływu na wysokość kategorii przedsiębiorstwa handlu towarowego. (17. II. 1933 r., II. 4 K. 1149/32).

5. Zakłady handlowe, w których obok sprzedaży konsumentom dokonywa się także sprzedaży przemysłowcom w ilościach wprawdzie większych, ale nie w partjach (np. mąki w workach piekarzom) winny być prowadzone na podstawie świadectwa przemysłowego II kat. handl. (24. I. 1933 r., II. 4 K. 1085/32).

6. Wykonywający zajęcie rzemieślnicze (pracownia rzemieślnicza), prowadzone przez samego tylko właściciela lub przy pomocy jednej siły postronnej (członków rodziny, siły najemnej), nie jest obowiązany do wykupienia świadectwa przemysłowego. (28. II. 1933 r., II. 4 K. 18/33).

7. W rozumieniu ustawy o państw. podatku przemysł., „dorożkarstwo”, o którym mowa w rozdziale XIX lit. C załącznika do art. 23 ust. o p. p. p., obejmuje również dorożkarstwo samochodowe, a tem samem utrzymujący dorożkę samochodową powinien opłacać taki sam podatek przemysłowy jak i utrzymujący dorożkę innego typu. (Uchwała całej Izby karnej z 25. II. 1932 r., II 4 K. 737/32).

Art. 24. Przedsiębiorstwo drobnej sprzedaży towarów, zajmujące w pokoju drugiego odrębnego przedsiębiorstwa tylko pewną mniejszą przestrzeń, jest obowiązane wykupywać świadectwo przemysłowe IV kat., odpowiadające niewielkiemu pomieszczeniu. (16. VI. 1932 r., II. 3 K. 423/32).

Art. 36. Dzierżawca przedsiębiorstwa przemysłowego jest co do praw i co do prowadzenia przemysłu uważamy za samodzielnego przemysłowca.

W razie ustania dzierżawy przedsiębiorstwa przemysłowego i niezawiadomienia o zaszytej zmianie władzy skarbowej w ustawowym terminie miesięcznym, dawne świadectwo, opiewające na osobę byłego dzierżawcy staje się nieważnym. (13. VI. 1932 r., II. 3 K. 224/32).

Art. 41 i 96. 1. Przepisy ustawy o podatku przemysłowym, nakładające obowiązek na przedsiębiorstwa dozwolenia przeglądania ksiąg i dokumentów na mocy art. 47 ustawy o państwowym podatku przemysłowym, stanowią integralną część przepisów art. 96 ustawy o państwowym podatku przem. i mają charakter ustawy karnej, wobec czego nieznanomością tych przepisów nikt nie może się skutecznie bronić. (7. II. 1933 r., II. 4 K. 1116/32).

2. W myśl art. 47 urzędnicy skarbowi mogą przeglądać nie tylko księgi i zapiski, dotyczące towarów sprzedanych, zastawionych itd., lecz wogóle wszelkie księgi i zapiski wraz z odnośnymi dokumentami, potrzebne do ustalenia towarowych obrotów przedsiębiorstw. (7. II. 1933 r., II. 4 K. 1116/32).

3. Księga, dotycząca obrotu gotówki za towary, może podpadać pod art. 47 ust. o państw. podatku przem., ponieważ zawierać może wiadomości, dotyczące „towarów sprzedanych, zastawionych itp.". (13. I. 1933 r., II. 4 K. 790/32).

4. Urzędnik, delegowany przez władze skarbowe do przejrzania ksiąg, dokumentów i innych zapisków na mocy art. 47 ust. o państw. podatku przem., nie ma obowiązku ujawnienia, w stosunku do jakich osób zbiera wiadomości. (13. I. 1933 r., II. 4 K. 790/32).

Art. 95. Okoliczność, że pewne przedsiębiorstwo jest w stadium likwidacji, nie uzasadnia ani zwolnienia ani żadnych ulg w zakresie nabywania świadectwa przemysłowego. (2. XII. 1932 r., II. 4 K. 888/32).

Art. 98. 1. Kto poda w deklaracji niższą cenę świadectwa przemysłowego i wykupi nienależyte świadectwo, odpowiada z art. 98 ust. o państw. podatku przem., choćby określił zgodnie z prawdą cechy przedsiębiorstwa, wskazujące na wyższą kategorię przedsiębiorstwa. (21. II. 1933 r., II. 4 K. 1155/32).

2. Przewidywanie przez oskarżonego przyznania mu ulgi podatkowej, oparte na uprzednich decyzjach władzy, przyznających ulgi za lata ubiegłe, nie upoważnia oskarżonego do świadomego wykupienia niewłaściwego świadectwa przemysłowego. (14. II. 1933 r., II. 4 K. 1163/32).

VI. Dekret z 8 lutego 1919 r. o miarach (tekst jednolity Dz. Ust. poz. 661/28 r.)

Art. 14. Unieruchomienie przedsiębiorstwa wskutek niewykupienia świadectwa przemysłowego nie jest jednoznaczne z jego zaniesaniem i dopóki istnieje możliwość jego ponownego uruchomienia nie można wykluczyć, że znajdujące się w lokalu urzędzenia i narzędzia miernicze, mogą być w ruchu przedsiębiorstwa użytkowane. (22. IX. 1932 r., II. 3 K. 704/32).

VII. Ustawa o monopolu tytoniowym z 1 czerwca 1922 r. (Dz. Ust. poz. 409)

Art. 5 lit. b. Powołanie się na warunki z art. 10 ustawy o monopolu tytoniowym jest tem samym także powołaniem się na warunki z art. 5 lit. b, różnica bowiem między temi artykułami sprowadza się tylko do kwestji cła i należności monopolowej z jednej strony w przeciwstawieniu do kwestji zakazu przywozu z drugiej. (15. XI. 1932 r., II. 4 K. 802/32).

Art. 10. Ani art. 10, ani też art. 5 lit. b ustawy o monopolu tytoniowym, nie zabraniają podróżnym, powtarzającym podróże zagranicę, przewożenia ze sobą za każdym razem ilości wyrobów tytoniowych w przepisach tych przewidzianych, o ile tylko przeznaczone są do własnego użytku podróznego, chociażby zużycie nie nastąpiło w czasie podróży. (15. XI. 1932 r., II. 4 K. 802/32).

VIII. Roz. Prez. R. P. z 14 listopada 1924 r. o prawie czekowem (Dz. Ust. poz. 927)

Art. 51. Niemożność honorowania czeków w razie ogłoszenia upadłości nie usprawiedliwia jeszcze sama przez się wniosku o winie oskarżonego na tej tylko podstawie, że art. 51 za istotę czynu uznaje brak pokrycia lub rozporządzenie funduszem, uniemożliwiające zapłatę, a w razie ogłoszenia upadłości wypłata z rachunku czekowego dłużnika nastąpić nie może. Upadłość jest okolicznością faktyczną i stosunek zamiaru sprawcy do tej okoliczności faktycznej winien być ściśle ustalony i określony. Wystawienie bowiem czeków z wiedzą o przyszłej upadłości może wypełnić istotę czynu z art. 51,

wystawienie zaś czeków po ogłoszeniu upadłości, może być nie bez znaczenia dla kwalifikacji czynu pod rządem nowego kodeksu karnego. (28. III. 1933 r., II. 1 K. 141/33).

IX. ustawa z 29 marca 1926 r. o prawie autorskiem (Dz. Ust. poz. 286/26 r. i 318/27 r.).

Art. 1 i 6l. Przedmiotem ochrony prawnej z mocy ustawy o prawie autorskiem jest wszelkie dzieło piśmiennictwa, będące wpływem indywidualnej twórczości, bez względu na jej zakres i wartość.

Kolekcja afiszów lub ogłoszeń, kalendarze, katalogi, rozkłady kolejowe, książki kucharskie, wzory, formularze — mogą być przedmiotem prawa autorskiego, jeżeli ich forma opracowania, układ lub wyjaśnienia mają charakter samodzielny i indywidualny. (8. XI. 1932 r., II. 1 K. 1092/32).

Art. 2. Dla zastosowania przepisu o naruszeniu praw autorskich do tłumaczenia należy ustalić istnienie warunków art. 2 ustawy o prawie autorskiem. (21. XI. 1932 r., II. 3 K. 1010/32).

X. Ustawa z 2 sierpnia 1926 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. poz. 559)

Art. 6. 1. Celem sankcji karnej z art. 6 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji staje się w pierwszym rzędzie ochrona interesów publiczności, t. j. konsumentów.

2. Do istoty wykroczenia z art. 6 cyt. ustawy nie potrzeba ani wywołania wśród publiczności błędnego wyobrażenia, ani wyrządzenia szkody; wystarczy sama zdolność do wprowadzenia publiczności w błąd co do pochodzenia towaru, chociażby to nie pociągało za sobą zarazem wprowadzenia jej w błąd co do jakości i wartości towaru.

3. Zastosowanie sankcji karnej z art. 6 ustęp 2 cyt. ustawy dopuszczalne jest w przypadkach naśladownictwa znaków towarowych również wówczas, gdy podawanie do wiadomości faktów niezgodnych z prawdą, dotyczących pochodzenia towaru (oszukańcza reklama), następuje przez znaki lub oznaczenia obrazowe, plastyczne i t. d. zdolne wedle okoliczności danego wypadku do wprowadzenia odbiorców w błąd co do pochodzenia towarów choćby tych oznaczeń nie można było uważać za takie same w rozumieniu art. 181 rozp. Prez. z 22. 3. 28 (D. U. p. 380) o ochr. wynalazków, wzorów i znaków towar, skoro tylko używanie znaku towarowego zmierza do przeciągnięcia klientów i ułatwienia warunków konkurencji. (8. 6. 193 r., II. 3 K. 385/32).

*XI. Rozp. Pr. Rz. z 7 października 1932 r. prawo o ustroju
adwokatury (Dz. U. poz. 733)*

1. Zniewaga strony, jej zastępcy, świadka i biegłego, popełniona przez adwokata przy wykonywaniu czynności zawodowych, nie stanowi przestępstwa w rozumieniu prawa karnego, lecz jedynie wykroczenie dyscyplinarne, za które adwokat ponieść może tylko karę dyscyplinarną i tylko w postępowaniu dyscyplinarnym przed specjalnym sądem korporacyjnym. (28. II. 1933 r., II. 4 K. 28/33).

2. Przepis art. 24 ust. 2 prawa o ustr. adw. ma zastosowanie także do czynów popełnionych przed wejściem w życie powyższego prawa (art. 2 k. k. z 1932 r.), przeto także w sprawach w toku będących, i winien być uwzględniony także w postępowaniu przed Sądem Najwyższym (zb. orzeczn. T. N. 32/30 r.), uchyla bowiem, przy istnieniu warunków tego przepisu, państwowe prawo karania za czyn niebędący już przestępstwem w rozumieniu materialnego prawa karnego i pozostający w tym zakresie bezkarnym, chociaż nie przestał być bezprawiem i ulega ukaraniu w drodze dyscyplinarnej. (23. III. 1933 r. II. 3 K. 104/33).

3. W razie warunków ustępu 3 art. 24 pr. o ustr. adw. uprzednie zezwolenie ma tylko znaczenie procesowe (art. 2 § 2, art. 3 k. p. k.). Sprawa jest wszczęta prawidłowo, skoro dawne prawo takiego zezwolenia nie wymagało. Z art. 51 przep. wprowadź, k. p. k., art. 8 noweli z 21. I. 1932 (Dz. U. poz. 60) i art. 23 przep. wprowadź, k. k. i prawo o wykroczeniach, w związku z art. 2, 3, 516 lit. c. k. p. k. i art. 12 przep. wprowadź, k. p. k. (przed nowelizacją z 1932 r., poz. 60) wypływa zasada, że sprawy wszczęte prawidłowo przed 1 września 1932 r. przez uprawnionego oskarżyciela toczą się na zasadzie jego oskarżenia do końca bez potrzeby uzyskania zezwoleń nie wymaganych w chwili wszczęcia, o ile ustawa wyraźnie nie przewiduje konieczności uzupełnienia podstawy oskarżenia. (23. III. 1933 r., II. 3 K. 104/33).

*XII. Rozp. Pr. Rz. z 21 października 1932 r. o amnestji
(Dz. U. poz. 782)*

Art. 10. Nie może obrońca sam decydować, czy należy żądać przeprowadzenia postępowania w myśl art. 10 rozp. o amnestji z 21. X. 1932 r. (Dz. U. poz. 782), chybaby został upoważniony w tym przedmiocie do oświadczenia woli powziętej przez samego oskarżonego po umorzeniu postępowania. (24. II. 1933 r., II. 4 K. 880/32).

Stefan Błeszyński,
Prokurator Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO CYWILNE SĄDU NAJWYŻSZEGO
(B. ZABÓR ROSYJSKI)

Kodeks cywilny Napoleona.

Art. 1271. Doręczenie przez dłużnika wierzycielowi wekslu na pokrycie długu o tyle tylko może stanowić umorzenie tego długu i zlikwidowanie stosunku prawnego, istniejącego poprzednio między stronami, o ile będzie stwierdzony zamiar stron dokonania odnowienia, to jest zaciągnięcia przez dłużnika nowego zobowiązania zamiast poprzedniego, czyli wówczas, gdy nastąpiła zmiana w którymkolwiek ze składowych czynników pierwotnego zobowiązania; w innych przypadkach doręczenie wekslu na pokrycie długu nie umarza tego długu* lecz tylko jest zastosowaniem specjalnego sposobu wykonania zobowiązania, dawny zaś dług nie przestaje istnieć i wygasa dopiero przez zapłatę wekslu. (16. XII. 1932, I. C. 1561/32).

Art. 1384. W myśl art. 1382—1384 K. C. sprawca szkody winien wynagrodzić tego, komu szkodę wyrządził swym czynem lub niedbalstwem; o ile jednak działał jako zarządca lub podwładny, odpowiedzialność przed trzecim, który doznał szkody, ponosi również dający zlecenie lub przełożony; odpowiedzialność ostatniego się domniemywa i jest solidarna z odpowiedzialnością sprawcy szkody, chodzi bowiem o to, by szkoda była wynagrodzona, co w razie niemożności sprawcy nie mogłoby nastąpić. Nie znaczy to jednak, by odpowiedzialność ta w jednakowym stopniu obciążała sprawcę szkody i jego przełożonego; w razie sporu pomiędzy nimi Sąd w poszczególnym przypadku określa odpowiedzialność każdego z nich stosownie do okoliczności sprawy i stopnia winy w wyrządzeniu szkody. Poszkodowany może wystąpić przeciwko sprawcy i osobie, odpowiedzialnej cywilnie za tegoż, bądź równocześnie, bądź kolejno; przy wystąpieniu kolejnem wątpliwość co do tego, iż odszkodowanie, zasądzone od sprawcy szkody i jego przełożonego, nie powinno być wypłacone przez każdego z nich, usuwa wzmianka w sentencji drugiego wyroku» zapadłego przeciwko przełożonemu, że sąd uznaje go za odpowiedzialnego solidarnie ze sprawcą szkody, od którego już zostało odszkodowanie zasądzone. (22/29. XI. 1932, I. C. 403/32).

Art. 1626. Sprzedawca ponosi odpowiedzialność z tytułu rękojmi również w przypadku upływu przedawnienia na korzyść osoby trzeciej, roszczonej prawo do rzeczy sprzedanej, byleby tylko termin tego przedawnienia upłynął przed datą zawarcia sprzedaży. (21. XII. 1932, I. C. 2898/31).

Art. 1679. Przepisy art. 1678—1680 K. C. o postępowaniu przy zasięganiu opinii biegłych w sprawach o zerwanie umowy sprzedaży nieruchomości z powodu pokrzywdzenia, w szczególności przepis art. 1679 K. C. in fine, zabraniający ujawniania nazwisk biegłych, wyrażających odmienne opinie, uległy odpowiednim zmianom w związku ze zmianami przepisów prawa formalnego, t. j. kodeksów lub ustaw postępowania cywilnego o ekspertyzie sadowej. (24. XI. 1932, I. C. 373/32).

Art. 1728. Urządzenie łazienki przez lokatora, według potrzeb) dzisiejszych, wchodzi w zakres normalnego używania mieszkania i nie może być poczytywane za częściową zmianę przeznaczenia lokalu. W przypadku tym, gdy lokator dla swej wygody, bez wyraźnej zgody właściciela, urządził w jednym z pokoiów łazienkę umowa najmu co do ilości pokoiów mieszkalnych, od której uzależniona jest wysokość komornego (art. 4 i 6 ustawy o ochr. lok.), pozostaje nadal w mocy. (29. XI. 1932, I. C. 290/32).

Art. 2225. Z mocy art. 2225 w związku z art. 1166 K. C, gdy dłużnik lub właściciel majątku rzeka się obrony z przedawnienia płynącej, wierzyciel lub każda inna osoba, mająca w tem interes, o ile zrzeczenie się przedawnienia wyrządza im szkodę, mogą zastrzec się tem przedawnieniem., wszakże osoba interesowana tylko wówczas może skutecznie powołać się na przedawnienie nabyte przez właściciela majątku, gdy ją z tymże właścicielem łączy stosunek materialno.prawny i gdy zrzeczenie się przedawnienia przez właściciela majątku zagraża uprawnieniom osoby interesowanej, posiadanych przez nią na rzeczonym majątku, w tem znaczeniu, że wraz z upadkiem przedawnienia upadają uprawnienia materialno.prawne osoby interesowanej, np. gdy osoba interesowana uzyskała zastaw, umowę dzierżawy lub zabezpieczenie swej należności na majątku właściciela, któremu osoba trzecia zaprzecza prawa do tego majątku. (31. X. 1932, I. C. 94/32).

Ustawa hipoteczna 1818 r.

Art. 68. Pod przepis ust. 2 art. 68 Ust. Hip., traktujący o odpowiedzialności nabywcy dóbr za przejęty dług hipotekowany, podpadają jedynie wskazane w art. 70 Ust. Hip. odsetki uprzywilejowane — za dwa lata i rok bieżący. (19. I. 1933, I. C. 267/32).

Prawo cywilne Ziem Wschodnich (t. X. cz. 1 Zw. Pr.).

Art. 132^s. Sąd przy rozważaniu żądania o powiększenie wysokości kosztów utrzymania dziecka nieślubnego, stosownie do art. 132^s t. X cz. 1 Zw. Pr., winien brać pod uwagę zmianę okoliczności

nietylko w kwestji polepszenia się warunków materialnych osoby, obowiązanej płacić rzeczony koszt, ale także w kwestji powiększenia istotnych potrzeb nieślubnego dziecka. (10. I. 1933, I. C. 676/32).

Art. 1550. Przerwanie biegu przedawnienia zachodzi, gdy z czynów dłużnika może być wyprowadzony wniosek o przyznanie przez niego swego długu; o przerwaniu przedawnienia nie może być jednak mowy, jeżeli przedawnienie już przedtem upłynęło. (31. I. 1933, I. C. 496/32).

Art. 1045. Przepisy t. X cz. I Zw. Pr. nie wymagają datowania testamentów prywatnych (art. 1045—1058), brak więc daty nie powoduje nieważności testamentu; w przypadkach, gdy data testamentu okazuje się stanowczą pod względem ocenienia zdolności testatora, może być ustalona w drodze sądowej zapomocą sprawdzenia dowodów. (20. XI. 1932, II. C. 1899/32).

Art. 2330. Sam fakt zawarcia umowy pełnomocnictwa z inną osobą nie unicestwia umowy, zawartej z poprzednim pełnomocnikiem, nie stwarza również domniemania cofnięcia jej, wolno bowiem stronie mieć kilku zastępców prawnych. (17. I. 1933, I. C. 233/32).

Ustawa z d. 18. XII. 1919 r. o czasie pracy w przemyśle i handlu. (Dz. U. 1920 r. poz. 7).

Art. 16. Stosownie do zasady prawnej, przyjętej w d. 4 listopada 1932 r. przez Sąd Najwyższy w trybie § 1 art. 40 prawa o ustroju sądów powszechnych w sprawie Izby III I Rw. 746/1932, wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych nie należy się pracownikowi, jeżeli on przy powtarzających się wypłatach nie zgłaszał pracodawcy przepracowanych godzin nadliczbowych, chyba że pracodawca o pracy tej skądinąd miał wiadomości. (21. XII. 1932, I. C. 1119/32).

Ustawa z d. 1920 r. o obowiązkiem ubezpieczeniu na wypadek choroby. (Dz. U. poz. 272).

Art. 15. Pracodawca obowiązany jest zawiadomić Kasę Chorych o przyjęciu lub zwolnieniu swych pracowników, czyli o zawarciu z nimi umowy pracy, zmianie warunków tej umowy lub też o jej rozwiązaniu, natomiast przepisy ustawy z d. 19. V. 1920 r. bynajmniej nie stanowią, by pracodawca winien był zawiadamiać Kasę również o każdej poszczególnej przerwie w pracy swych robotników, przez dłuższy czas w jego przedsiębiorstwie zatrudnionych, pracodawca przeto może wykazywać takie przerwy w listach

płacy, nadsyłanych Kasie, dla której listy te winny stanowić dostateczną podstawę do obliczenia składek według ilości dni, faktycznie przez robotników przepracowanych. (19. I. 1933, I. C. 477/32).

Art. 20. Kasa Chorych przy zaliczaniu do odpowiednich grup zarobkowych robotników, którzy pracowali w przedsiębiorstwie z przerwami, nie wszystkie dni w tygodni, winna przyjąć za podstawę do obrachunku dzienny zarobek każdego robotnika, wyprowadzony nie z podzielenia otrzymanej płacy przez ilość faktycznie przepracowanych dni, lecz z podzielenia tej płacy przez ilość dni, przeznaczonych do pracy w całym tygodniu. (19. I. 1933, I. C. 477/32).

Ustawa z d. 16. V. 1922 r. o urloпах dla pracowników, zatrudnionych w przemyśle i handlu. (Dz. U. poz. 334).

Art. 2. Z wyraźnej treści ust. 3 art. 2 ustawy o urloпах wynika, iż pracownikowi winien być udzielony urlop nieprzerwany, i pracodawca nie może odwołać pracownika z udzielonego mu urlopu. (4. I. 1933, I. C. 2011/32).

*Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej
z d. 15. I. 1924 r. (Dz. U. poz. 188).*

§ 1. Z rozporządzenia powyższego nie wynika, aby dodatkowa godzina, o którą może być czas pracy powiększony celem wykonania robót, poprzedzających produkcję lub po niej następujących, nie była płatna. (18. XI. 1932, I. C. 730/32).

*Ustawa z d. 11. IV. 1924 r. o ochronie lokatorów.
(Dz. U. poz. 406).*

Art. 2 ust. 1 lit. e. Pod domami fabrycznymi i kopalnianymi (familijnymi), podlegającymi ochronie w myśl art. 2 ust. 1 lit. „e” ustawy o ochr. lok., należy rozumieć jedynie budynki specjalnie {»osławione i przeznaczone na drobne mieszkania dla większej ilości pracowników fabrycznych i powyższy przepis ustawy, jako wyjątkowy, nie może mieć zastosowania do budynków fabrycznych, mających inne przeznaczenie i zawierających większe komfortowe mieszkania. (26. I. 1933, I. C. 575/32).

Art. 11 ust. 2 lit. „g”. W razie sporu, czy pomieszczenie, do starczone usuwanemu z powodu przebudowy domu lokatorowi, odpowiada jego potrzebom i podlega również przepisom ustawy o ochronie lokatorów, okoliczności te muszą być uprzednio usta-

lone w drodze sądowej i przed rozstrzygnięciem tego sporu lokator nie ma obowiązku usuwać się z zajmowanego lokalu. (10. I. 1933, I. C. 1912/32).

Rozporządzenie Prezydenta Rzp. z d. 14. V. 1924 r, o przerachowaniu zobowiązań. (Dz. U. 1925 r. poz. 213).

§ 3. Przy przerachowaniu wierzytelności hipotecznej miarodajna jest dla zastosowania stawki skali § 2 rozp. walor, nie data wpisu hipotecznego, lecz, na ogólnej zasadzie, wyrażonej w ust. 1 § 3 rozp. walor., czas powstania tytułu, uzasadniającego należność, widoczny z daty zawarcia aktu, według więc tej daty, ujawnionej w wykazie hipotecznym, winna być wierzytelność hipoteczna przerachowana, o ile tylko z treści wpisu w wykazie hipotecznym nie wynika, iż w rzeczywistości tytuł danego zobowiązania powstał jeszcze przed zeznaniem aktu; gdy jednak wzmianka tej treści, zamieszczona w akcie, nie została ujawniona w wykazie hipotecznym, nie może ona mieć wpływu na wysokość przerachowania wierzytelności w stosunku do osób trzecich, działających w zaufaniu do ksiąg hipotecznych, gdyż chroni ich art. 19 Ust. Hip. (5/13. I. 1933, I. C. 2122/32).

§ 5 ust. 3. Odsetki za przewidziany w ust. 3 § 5 rozp. walor, okres zrównane zostały z kapitałem, a wobec tego za nie, jako za część kapitału hipotekowanego, odpowiada z nieruchomości wobec wierzycieli nabywca tej nieruchomości, co do którego nie zostało w rozporządzeniu waloryzacyjnym uczynione jakiegokolwiek zastrzeżenie, iżby w stosunku do niego miał mieć zastosowanie inny sposób obliczenia kapitału i odsetek, niż to przewiduje ust. 3 § 5 rozp. walor., który w odnośnych przypadkach wykluczył zastosowanie art. 70 Ust. Hip. (19. I. 1933, I. C. 267/32).

§ 11 ust. 3. Zabezpieczenie hipoteczne wierzytelności z pożyczki, obciążającej nieruchomość, która przeszła w trzecie ręce już po dniu wejścia w użycie rozporządzenia waloryzacyjnego, może być, z mocy ust. 3 § 33 rozp. walor., który winien mieć w tym przypadku analogiczne zastosowanie (por. Zb. O. Nr. 62/30), przerachowane ponad miarę §§ 5 względnie 6-go rozp. walor., gdy zachodzą ważne ku temu powody, przewidziane w § 11 tego rozporządzenia. (20. XII. 1932, I. C. 1439/32).

§ 27. § 27 rozp. walor., przewidując zastosowanie 10 % -wej miary przerachowania do należności za towary, przypadających kupcom z kredytu otwartego, t. j. pochodzących ze sprzedaży towaru na kredyt przy istniejących stałych między sprzedawcą a odbiorcą stosunkach kredytowych, nie zawiera żadnych zastrzeżeń

co do przeznaczenia nabytego towaru, obejmuje więc nie tylko przypadki sprzedaży towaru przez kupców innym kupcom dla dalszej odprzedaży, lecz i przypadki sprzedaży towaru nawet niehandlującym dla zużycia go na własne potrzeby, czy to przez spożytkowanie go w celach inwestycyjnych, czy to przez skonsumowanie go; okoliczność, iż towar zużyty został na inwestycje, może mieć to tylko znaczenie, że o ileby rzeczony towar wchodził jeszcze w skład majątku dłużnika, stanowiłoby to ważną przyczynę do podwyższenia przewidzianej w §§ 27 i 11 rozp. walor. miary przerachowania należności. (30. XII. 1932, I. C. 1957/32).

§ 35 ust. 1 p. „b”. Ponieważ wyliczenie, zamieszczone w p. „b” ust. 1 § 35a rozp. walor., nie jest wyczerpujące, 50%-wa miara przerachowania, przewidziana w tym przepisie między innymi dla wierzytelności z tytułu czynszu dzierżawnego za wagony, winna mieć zastosowanie też do należności z tytułu czynszu dzierżawnego za materiały kolejowy (szyny, zwrotnice, podkłady), mającej charakter analogiczny, gdyż również stanowiącej umowne wynagrodzenie za korzystanie z utensyljów kolejowych. (17. II. 1933, I. C. 625/32).

§ 43. Do sumy, scedowanej przez obywatela obcego na rzecz obywatela polskiego przed wejściem w życie rozporządzenia waloryzacyjnego, przepis § 43 rozp. walor. nie może mieć zastosowania, decydować bowiem winien stan prawny, istniejący w momencie wejścia w życie rozporządzenia waloryzacyjnego, i jeżeli w tym momencie wierzytelność należała do obywatela obcego, niema, podstawy do zastosowania przewidzianych w § 43 ograniczeń, związanych nie z charakterem wierzytelności, lecz ściśle z osobą wierzyiciela. (17. II. 1933, I. C. 1575/32).

§ 45. Samo pochodzenie polskie obywatela obcego, który występuje przed sądem o przerachowanie swej wierzytelności, nie wystarcza dla przyznania mu uprawnień, o których mowa w § 45 rozp. walor., lecz trzeba, by został dopełniony zasadniczy warunek, od którego uzależnione jest otrzymanie obywatelstwa polskiego przez obywatela obcego pochodzenia polskiego (art. 3 ustawy z d. 20. I. 1920 r. Dz. U. poz. 44), mianowicie powrót do Państwa Polskiego na stale zamieszkanie. (17. II. 1933, I. C. 1575/32).

Ustawa z d. 23. V. 1924 r. o powszechnym obowiązku wojskowym.
(Dz. U. 1928 r. poz. 458).

Art. 66 i 82. Do praktykantów przepisy art. 66 i 82 powołanej ustawy zastosowania mieć nie mogą. (21. XII. 1932, I. C. 2240/32).

Rozporządzenie Prezydenta Rzp. z d. 28. XII. 1924 r. o prawie o domach składowych. (Dz. U. poz. 1020).

Art. 3. Zasada „staranności kupieckiej”, za której przestrzeganie prawo o domach składowych (art. 3) czyni przedsiębiorcę składowego odpowiedzialnym, sięga dalej, niż zasada dbania o interesy cudze tylko w takim stopniu, jak się dba o własne, która to ostatnia zasada wyrażona jest naprz. w przepisie art. 1927 K. C.; zgodnie z tern, w razie kradzieży towaru, złożonego w domu składowym, przedsiębiorca składowy obowiązany jest udowodnić, iż zachował wszelkie środki ostrożności, mogące zapobiec kradzieży. (30. XII. 1932, I. C. 626/32).

Rozporządzenie Prezydenta Rzp. z d. 24. XI. 1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych. (Dz. U. poz. 911).

Art. 112. Sam fakt, że pracownik wiedział o ubezpieczeniu go w Funduszu Bezrobocia i że przeciwko temu nie występował, nie zwalnia jeszcze pracodawcy od odpowiedzialności, płynącej z art. 112 rozporządzenia z d. 24 listopada 1927 r., o ile zachodzą warunki, wymagające ubezpieczenia pracownika, nie w Funduszu Bezrobocia, lecz w Zakładzie Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych. (13. XII. 1932, I. C. 2153/32).

Rozporządzenie Prezydenta Rz. P. z dn. 16. III. 1928 r. o umowie o pracę pracowników umysłowych. (Dz. U. poz. 323).

Art. 28. Ustawa nie zabrania po wypowiedzeniu pracy rozwiązać w okresie wypowiedzenia umowę i zawrzeć nową na innych warunkach, przyczem w każdym poszczególnym wypadku do Sądu należy ustalenie, czy między stronami powstał nowy stosunek umowny, czy też zostało jedynie cofnięte otrzymane poprzednio przez pracownika wypowiedzenie, ze skutkami, przewidzianymi w p. 1 art. 28 rozporządzenia o umowie o pracę prac. umysł. (4. I. 1933, I. C. 2154/32).

Art. 29. Użyte w tym artykule wyrażenie „podczas... pełnienia obowiązków... ławnika sądu pracy” bynajmniej nie oznacza okresu czasu, na który pracownik wciągnięty został na listę ławników lub ich zastępców, lecz dotyczy tylko tego czasu, gdy pracownik wykonywa funkcje ławnika. (20. I. 1933, I. C. 404/32).

Dla ustalenia bezskuteczności wypowiedzenia w myśl art. 29 rozporządzenia z d. 16 marca 1928 r., nie wystarcza ustalenie, iż wypowiedzenie nastąpiło w czasie choroby pracownika, gdyż choroba ta mogła nie wywołać konieczności przerwy pracy, lecz nie-

zbędne jest stwierdzenie, iż wypowiedzenie nastąpiło w czasie, kiedy pracownik nie był zdolny do pracy wskutek choroby. (22. II. 1933, I. C. 2128/32).

Art. 32. Brak zgody pracownika na przerwanie urlopu nie może być uznany za ważną przyczynę do zerwania umowy w rozumieniu art. 32 rozporządzenia o umowie o pracę z dn. 16 marca 1928 r. (4. I. 1933, I. C. 2011/32).

W razie przejścia majątku lub przedsiębiorstwa w czasie trwania stosunku pracy w posiadanie innej osoby, nowemu pracodawcy służy prawo rozwiązania umowy z powodu ważnej przyczyny lubi winy pracownika zgodnie z art. 32 rozporządzenia z dn. 16 marca 1928 r., chociażby ta ważna przyczyna lub wina odnosiła się do okresu czasu przed przejściem majątku lub przedsiębiorstwa w posiadanie nowego pracodawcy. (16. II. 1933, I. C. 836/32).

Ustawa postępowania cywilnego 1864 r.

Art. 31. Bank Gospodarstwa Krajowego nie jest instytucją skarbową w rozumieniu art. 31 U. P. C. (Skład 7 Sędziów 15. XII. 1932, I. C. 2950/31).

Art. 195. Przypadki wyłączenia sędziego, wymienione w art. 195 U. P. C, nie są wskazane wyczerpująco, mogą bowiem zachodzić inne jeszcze przyczyny, przy których istnieniu udział sędziego w rozpoznawaniu sprawy staje się nie tylko niewskazanym, lecz wprost niemożliwym; taki przypadek ma miejsce, gdy do rozpoznania sprawy w II instancji powołany jest sędzia, który wydał orzeczenie, będące przedmiotem zaskarżenia; zezwolenie temu sędziemu na udział w orzekaniu pozostawałoby w jaskrawej sprzeczności z przyjętą w ustawie procesowej zasadą instancyjności, której celem jest kontrola prawidłowości orzeczeń instancji niższej przez instancję wyższą; cel ten nie byłby osiągnięty, gdyby w wyższej instancji orzekał ten sam sędzia, który wydał orzeczenie w instancji niższej; z uwagi na to sędzia w tych przypadkach winien się wyłączyć z urzędu, chociażby strony wniosku o wyłączenie nie zgłosiły (por. art. 180 U. P. C.). (12. I. 1933, I. C. 2308/32).

Art. 689. Upływ 3-letniego terminu, zakreślonego przez art. 689 U. P. C, skutkuje sam przez się umorzenie postępowania z mocy samego prawa; wydana następnie w tym przedmiocie przez Sąd decyzja stwierdza jedynie powyższą okoliczność. (20. XII. 1932/11. I. 1933, I. C. 810/32).

Art. 933. Pojęcie ruchomości, w rozumieniu art. 933 U. P. C, jest węższe, niż określa art. 402 t. X. cz. I. Zw. Pr., mianowicie przepis p. 2 art. 933 U. P. C. obejmuje z zobowiązań jedynie zobowiązania jednostronne, wyrażone w postaci papierów wartościowych,

których faktyczne posiadanie stanowi też o prawie do nich i do których stosunek posiadacza wkracza w ten sposób w dziedzinę prawa rzeczowego, natomiast sposobów egzekucji zapomocą zajęcia praw, wpływających z umów dwustronnych, ustawa postępow. cyw. nie zna; nie może więc ulec zajęciu i sprzedaży przez licytację prawo dzierżawy. (7. XII. 1932 r., I. C. 98/32).

Art. 1557. W razie sprzedaży nieruchomości wpis subhastacyjny może być wniesiony o tyle tylko, o ileby był oparty na doręczeniu nakazu egzekucyjnego ze skierowaniem egzekucji do nieruchomości nabywcy tejże, natomiast nakaz, doręczony poprzedniemu właścicielowi, nie może być podstawą ostrzeżenia hipotecznego, chociażby spisany w księdze hipotecznej akt sprzedaży w dacie zgłoszenia przez wierzyciela wniosku o ostrzeżeniu nie był jeszcze przez zwierzchność hipoteczną zatwierdzony. (12. I. 1933, I. C. 2976/31).

Art. 1559. Dopiero od daty przesłania odpisu nakazu egzekucyjnego właściwemu sądowi zakaz zbywania nieruchomości zyskuje moc obowiązującą w stosunku do osób trzecich, wobec tego trzeci, który nabył nieruchomość przed złożeniem w sądzie właściwym odpisu nakazu egzekucyjnego, nie może być zmuszony do uiszczenia długu sprzedawcy, pod warunkiem wszakże, że w chwili nabycia był w dobrej wierze. (12/19. I. 1933 r., I. C. 1448/32).

Art. 1581. O rozpoczętej egzekucji komornik winien powiadomić tych wszystkich wierzycieli, którzy zostali wpisani do działu IV wykazu hipotecznego do daty wniesienia ostrzeżenia z art. 1557 U. P. C, wobec tego komornik w celu wykonania ciężącego na nim z mocy art. 1581 U. P. C. obowiązku winien już po wciągnięciu do księgi hipotecznej nakazu wykonawczego zażądać od egzekwującego wierzyciela złożenia sobie wyciągu z działu IV w tym stanie, jaki był w dacie wciągnięcia ostrzeżenia. (17. XI. 1932, I. C. 1910/32).

Przepisy tymczasowe o kosztach sądowych.

Art. 44. Przepisy tymcz. o kosztach sądowych, określające tryb postępowania o uzyskanie prawa ubogich (art. 44—49), nie zawierają oddzielnego i wyraźnego przepisu, aby osoba, zgłaszająca wniosek o przyznanie prawa ubogich, wzywana była do rozprawy; skoro jednak w art. 44 tych przepisów przyjęta została zasada ustnej i jawnej rozprawy z dopuszczalnością skargi na odmowę przyznania prawa ubogich, w logicznym jej rozwinięciu konieczne jest zawiadomienie petenta o terminie rozprawy. (17. I./8. II. 1933, I. C. 2423/32).

Witold Świącicki,

Sędzia Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO CYWILNE SĄDU NAJWYŻSZEGO
(B. ZABÓR AUSTRJACKI)

Ochrona drobnych dzierżawców rolnych.

Art. 8 ust. 1 ustawy z 31 lipca 1924 Dz. V. R. P. Nr. 75, poz. 741. Koniec roku gospodarczego dzierżawy upływa bez względu na rodzaj uprawy z dniem 1 października każdego roku dzierżawy. Wypowiedzenie musi nastąpić na sześć miesięcy przed tym terminem. (O. z 2. VI. 1932 Rw. 509/32).

Prawo wekslowe.

Art. 2 ust. 5. W razie wypełnienia weksłu in blanco na inną osobę w charakterze wekslobiorcy zamiast na tę osobę, której dłużnik wręczył niewypełniony blankiet wekslowy, dłużnik może bronić się zarzutem, że weksel został wypełniony niezgodnie z umową. (O. z 8. III. 1932 R. 11/32).

Art. 6. Na wekslu niewypełnionym, zaopatrzonym jedynie podpisem dłużnika i wypisaną u góry cyframi kwotą, można ważnie (nawet bez dodatkowego ostemplowania) wypisać słowami wyższą sumę wekslową. (O. z 8. XI. 1932 Rw. 2018/32).

Art. 16. Porozumienie według art. 16 pr. weksl. polega na wiadomości osoby trzeciej, że przeniesienie weksłu na jego rzecz następuje w celu pozbawienia dłużnika możności podniesienia konkretnych zarzutów i narażenia go przez to na szkodę; świadomość, że dłużnik ma prawo do jakichś zarzutów, bliżej nie określonych, nie wystarcza do zastosowania art. 16 pr. weksl. (O. z 2. XI. 1932 Rw. 2024/32).

Art. 16 i 29. Weksel z grzeczności obejmuje utajoną, z weksłu niewidoczną, porękę podpisującego z grzeczności za kredyt udzielony odbiorcy weksłu, dla którego weksel podpisuje. Wobec braku formy poręki, przewidzianej w kodeksie cywilnym, podpis ten ocenić należy według prawa wekslowego. Podpisujący z grzeczności nie jest więc uprawniony do żądania zwrotu weksłu grzecznościowego od odbiorcy tegoż, lecz może jedynie dochodzić swych uprawnień według §§ 1358 i 1364 uc. (O. z 9. III. 1932 Rw. 108/32).

Art. 43 ust. 2, 84 i 85. Data założenia protestu, stwierdzona w proteście notarialnym, nie może być ważnie sprostowana w oświadczeniu, umieszczonym na wekslu dodatkowo przez notariusza. (O. z 16. XI. 1932 Rw. 2182/32).

Art. 49 ust. 2. Indosant, który wykupił weksel, jest uprawniony do zwrotnego poszukiwania na zasadzie weksłu, chociaż nie przekreślił na nim indosu własnego i indosu swych następców. (O. z 27. V. 1932 Rw. 1024/32).

Art. 27 lit. a i art. 107. Przepis art. 72 lit. a pr. weksl. nie zmienił przepisów procesowych, obowiązujących wobec wyraźnego brzmienia art. 107 pr. weksl. Chociaż więc powód, postawiwszy w skardze wekslowej wniosek o wydanie nakazu zapłaty, po wydaniu tego nakazu i wniesieniu zarzutów przez pozwanego sporu należycie nie popierał, pozwany nie może wobec prekluzyjności terminu do wniesienia zarzutów przeciwko wekslowemu nakazowi zapłaty podnieść w podjętym sporze zarzutu przedawnienia roszczenia wekslowego wskutek nienależytego popierania spraw przez powoda. (O. z 24. XI. 1932 Rw. 1412/32).

Art. 94 i 98. Dłużnicy weksli mogą wystąpić z zarzutami przeciwko umorzeniu wekslu dopiero w ewentualnym sporze o zapłatę sumy wekslowej, wszczętym na podstawie orzeczenia amortyzacyjnego. (O. z 32. III. 1932 R. 152/32).

Konkordat (z 10 lutego 1925 Dz. U. R. P. Nr. 72 poz. 501).

Art. I Konkordatu i canon 1409. Proboszcz jako użytkowca majątku probostwa jest uprawniony samodzielnie podpisać pełnomocnictwo procesowe w sprawach dotyczących tego majątku. (O. z 17. II. 1932 Rw. 2887/31).

Prawo autorskie (ustawa z 29 marca 1926 Dz. V. R. P. poz. 286).

Wyrób kilimów nie jest mechanicznem tylko zwielokrotnieniem wzorów kilimowych, lecz tworzeniem odrębnych dzieł artystycznych, opartem na wzorach sporządzanych przez osobę inną niż wytwórcę kilimów. Umowa, mocą której twórca wzoru odstępuje wytwórcy kilimów swe wzory artystyczne, przedstawia się ze stanowiska prawa autorskiego jako zezwolenie autora wzoru na zużytkowanie wzoru przy wytwarzaniu kilimu, jest więc umową o nadanie zależnego prawa autorskiego w rozumieniu art. 2 ust. 1 prawa autorskiego. Takie prawo korzystania z wzoru, jeżeli nie zostało nadane na czas określony, może być każdego czasu cofnięte. (O. z 19. X. 1932 Rw. 1539/32).

Zwalczanie nieuczciwej konkurencji.

Art. 20 ust. 1 i art. 27 kod. handl. oraz art. 2 ustawy z 2 sierpnia 1926 Dz. U. R. P. Nr. 96, poz. 559. Brzmienie nowej firmy kupca pojedynczego nie różni się wybitnie od dawniejszej firmy innego kupca, jeżeli przy tożsamości przedmiotu przedsiębiorstwa i nazwisk kupców w nowej firmie jest dodana przy nazwisku tylko początkowa litera imienia oraz brak w nowej firmie wyrazów: „Spółka akcyjna”. (O. z 12. V. 1932 Rw. 785/32).

Prawo międzydzielnicowe.

Wyrok prawosławnego sądu duchownego, orzekający rozwód małżeństwa zawartego na ziemiach b. zaboru austriackiego między osobami dawniej religji katolickiej, z których jedna następnie przeszła na prawosławie, nie jest skuteczny przeciwko małżonkowi, pozostającemu przy dawnej wierze, jeżeli ostatniem wspólnem prawem małżonków było prawo poaustriackie. (O. w składzie siedmiu sędziów z 2. III. 1932 R. 207/31).

Na podstawie kontraktu kupna-sprzedaży, sporządzonego na obszarze b. zaboru rosyjskiego w formie aktu rejentalnego a zawierającego bezwarunkowe zobowiązanie zapłaty sumy pieniężnej, dopuszczalne jest w b. zaborze austriackim dozwole nie egzekucji mimo braku klauzuli wykonalności z § 3 austr. ord. not. Tytuły egzekucyjne, sporządzone na obszarze b. zaboru rosyjskiego, nie są wobec sądów b. zaboru austriackiego aktami zagranicznymi w rozumieniu przepisu § 79 austr. ord. egz. Dla tego rekurs od zatwierdzającej uchwały sądu drugiej instancji w sprawie dozwole nia lub odmówienia egzekucji na podstawie takich tytułów egzekucyjnych nie jest dopuszczalny. (O. z 1. VII. 1931 R. 414/31).

Prawo pracy.

a) Kaucje składane w związku z umową o pracę (rozp. Prez. Rzp. z 18 maja 1927 Dz. U. R. P. poz. 409).

Do wekslu kaucyjnego, złożonego pracodawcy na zabezpieczenie wszelkich szkód z winy pracownika powstać mogących, stosują się przepisy rozporządzenia powyższego o kaucjach. (O. z 19. X. 1932 Rw. 1577/32).

Weksel — bez względu na wysokość ostemplowania — wystawiony in blanco a dany jako kaucja, nie przedstawia w chwili złożenia oznaczonej wartości; o wartości takiego wekslu, miarodajnej dla zastosowania art. 6 powyższego rozporządzenia rozstrzyga wysokość pretensji odszkodowawczej podniesionej przez pracodawcę względem pracownika. (O. z 11. V. 1932 Rw. 767/32).

b) Ubezpieczenie pracowników umysłowych (rozp. Prez. Rzp. z 24 listopada 1927 (Dz. U. R. P. Nr. 106, poz. 911).

Art. 112 ust. 3. Pracownik umysłowy, który nie nabył jeszcze tytułu do żądania świadczeń ubezpieczeniowych (art. 15 i nast.), nie jest uprawniony do żądania wynagrodzenia szkody od pracodawcy z powodu zaniedbania przez pracodawcę przepisanych zgłoszeń. (O. z 2. VI. 1932 Rw. 751/32).

c) *Pracownicy umysłowi* (rozp. Prez. Rzp. z 16 marca 1928 Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 323).

Art. 2 L. 6 i art. 4 L. 3. Pisarz gminny w gminach wiejskich na Ziemiach południowych, w których stosunek pracy takich pracowników nie jest unormowany specjalnymi przepisami, podlega rozporządzeniu z 16 marca 1932 Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 323. (O. z 23. III. 1932 Rw. 179/32).

Art. 12 i 39. Roszczenia pracownika, przewidziane w art. 39 a płatne natychmiast po rozwiązaniu umowy o pracę, należą do innej kategorii roszczeń, niż roszczenia o gratyfikację, bilansowe, zasiłek urlopowy lub wynagrodzenie za godziny nadliczbowe. W razie objęcia takich roszczeń jedną wspólną skargą dopuszczalność środków prawnych należy ocenić z osobna co do każdej kategorii wspomnianych roszczeń. (O. z 1. VI. 1932 Rw. 1014/32 i 1134/32).

Art. 19, 29 ust. 1 i 32 lit. b. Pracodawcy służy prawo wypowiedzenia pracownikowi umowy o pracę wskutek choroby pracownika trwającej dłużej niż trzy miesiące — w czasie choroby i przed upływem trzech miesięcy, atoli z ograniczeniem, że pracownik zachowuje w każdym razie przez okres trzech miesięcy prawo do wynagrodzenia należnego mu z ustawy. (O. z 11. V. 1932 Rw. 848/32).

Art. 24. Podróżujący agent handlowy, który pełni usługi zupełnie samodzielnie co do czasu pracy jak i miejsca i sposobu jej wykonania i tylko za prowizją bez stałego wynagrodzenia, nie pozostaje w stosunku służbowym, nie jest więc uprawniony do żądania wydania mu świadectwa pracy ani do podnoszenia roszczeń odszkodowawczych z powodu odmowy wydania takiego świadectwa. (O. z 14. VI. 1932 Rw. 762/32).

Art. 25 L. 3 i 4. Pracownik umysłowy może ważnie w ciągu trwania umowy o pracę na czas nieoznaczony zawrzeć umowę o pracę na czas określony. W takim wypadku umowa o pracę rozwiązuje się bez wypowiedzenia po upływie czasu, na który była zawarta. (O. z 23. XI. 1932 Rw. 1027/32).

Art. 25, 28 i 32. Natychmiastowe rozwiązanie umowy przez pracodawcę jest możliwe również w okresie trzymiesięcznym od wypowiedzenia, jeżeli pracownik umysłowy spełni w tym czasie czyn, uzasadniający natychmiastowe wydalenie go z pracy, lub też jeżeli w tym czasie wyjdzie na jaw tego rodzaju czyn, chociaż dawniej popełniony. (O. z 17. III. 1932. Rw. 98/32).

Art. 28. Przepisy art. 28 odnoszą się do każdego wypowiedzenia, które zostało cofnięte, bez różnicy, czy wypowiedzenie to było prawidłowe i skuteczne według przepisów ustawy, czy też nie. (O. z 5. X. 1932 Rw. 627/32).

Art. 41. Termin z art. 41 jest terminem prekluzyjnym a nie terminem przedawnienia. (O. z 23. III. 1932 Rw. 179/32).

Art. 48. Pracownik Kasy Chorych, który już w chwili wprowadzenia regulaminu pracy i statutu pozostawał w stosunku służbowym na zasadzie umowy indywidualnej za umówionem wynagrodzeniem, niższym niż przewidzianem w statucie, a po wejściu w życie regulaminu i statutu nadal pracuje za tem niższym wynagrodzeniem, jest uprawniony do żądania różnicy według nowo unormowanego wynagrodzenia za czas pracy od chwili obowiązywania regulaminu, chociaż przyjmował wypłacane mu dotychczas wynagrodzenie niższe. (O. z 5. X. 1932 Rw. 627/32).

Art. 59. Przepis art. 59, według którego z chwilą wejścia w życie rozporządzenia z 16 marca 1928 o pracownikach umysłowych tracą moc przepisy sprzeczne z przepisami tego rozporządzenia, uchylili na obszarze b. zaboru austriackiego od dnia 23 lipca 1928 ustawę z 16 stycznia 1910 Dzpp. Nr. 20 o pomocnikach handlowych. O ile przepisy tej ustawy, dotyczące tego samego przedmiotu, co przepisy rozporządzenia, nie są sprzeczne z przepisami rozporządzenia, nie obowiązują jako bezprzedmiotowe wobec unormowania tego przedmiotu przez ustawodawstwo Państwa Polskiego, o ile zaś są sprzeczne, nie istnieją jako uchylone. (O. z 1. VII. 1931 Rw. 639/31).

d) Robotnicy (rozporządzenie Prezydenta Rzp. z 16 marca 1928 Dz. U. R. P. Nr. 35 poz. 324).

Art. 2. Osoby, pracujące w ogrodnictwie uważać należy za pracowników rolnych w rozumieniu § 1 rozporządzenia z 4 grudnia 1920 Dz. U. R. P. poz. 782 i do nich nie odnosi się rozporządzenie z 16 marca 1928. Ogrodnik, nie pracujący w zakładach warzywnych o przeważającym charakterze przemysłowym lub handlowym, a podobnie ogrodnik, zatrudniony przez przedsiębiorstwo przemysłowe w tegoż ogrodach warzywnych, jeżeli praca jego jako ogrodnika nie pozostaje w żadnym związku z prowadzeniem przemysłu tegoż przedsiębiorstwa, nie ma praw pracownika zatrudnionego w przemyśle i handlu. (O. z 19. X. 1932 Rw. 1382/32).

Art. 3, 49 i 50. Zamieszczenie w regulaminie pracy warunków np. co do wynagradzania i czasu trwania umowy o pracę, na jakich robotnicy w danym zakładzie mogą być do pracy przyjęci, i podanie tychże warunków do wiadomości robotników, przystępujących do pracy, może stanowić sposób zawarcia ważnej umowy o pracę w rozumieniu art. 3; moc obowiązująca tych warunków, jako nieprzewidzianych w art. 50 nie podlega jednak rygorowi z art. 49,

lecz zależy od spełnienia się ogólnych wymogów przewidzianych ustawą cywilną dla zawarcia ważnej umowy. (O. z 25. II. 1932 R 44/32).

Art. 20 ust. 1. Robotnikowi w razie wcześniejszego wypowiedzenia umowy o pracę należy się też w części odpowiedniej przepracowanemu u pracodawcy czasowi zwyczajowo robotnikom tegoż pracodawcy dodatek do płatnego urlopu. (O. z 30. VI. 1932 R w. 744/32).

Art. 20 ust. 3. Termin z art. 20 ust. 3 jest terminem prekluzyjnym a nie terminem przedawnienia. (O. z 23. III. 1932 R w. 179/32).

e) Regulamin dla służby domowej.

Orzeczenia władzy policyjnej o roszczeniach prywatno-prawnych, zapadłe w roku 1929 w myśl regulaminu dla służby z 1 lipca 1857 Nr. Dz. ust. kraj. b. Galicji, są wykonalne przez władze policyjne (art. 24 lit. b rozp. Prez. Rzpl. z 22 marca 1928 Dz. U. R. P. poz. 342). (O. z 11. X. 1932 R 551/32).

f) Sądy pracy.

Art. 22. Umowa o miejscową właściwość sądu jest pozbawiona skuteczności, jeżeli sprawa należy do właściwości sądu pracy. (O. z 13. IV. 1932 R 143/32 i z 3. II. 1933 R 4/33).

Art. 31. W sprawach o kwoty ponad dwieście złotych może być w drugiej instancji zaskarżona uchwała sądu pierwszej instancji, oparta na swobodnym uznaniu tegoż sądu. (O. z 1. IV. 1932 R 234/33).

Art. 31. Przepis art. 31, znoszący przymus adwokacki przy wnoszeniu środków prawnych, nie ma zastosowania, jeżeli spór toczy się w sądzie powszechnym. (O. z 8. XI. 1932 R 486/32).

Art. 33 ust. 3. O odroczeniu wykonania wyroku może orzec Sąd pracy lub Sąd drugiej instancji. (O. z 1. VI. 1932 R 234/32).

Dr, Włodzimierz Dbałowski
Sędzia Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO CYWILNE SĄDU NAJWYŻSZEGO
(B. ZABÓR PRUSKI)

Kodeks cywilny.

§ 107, 110 k. c. Pozostawienie małoletniemu środków na pewien cel nie mieści w sobie zezwolenia na dowolne rozporządzenie rzeczą nabytą za te środki. — Zezwolenie na zawiązanie towarzystwa, na

przystąpienie i przynależenie do niego nie zawiera zgody na rozwiązanie jego i rozporządzenie majątkiem towarzystwa. (Wyrok z 18. II. 1933. — III. 2 C. 139/32).

§§ 133, 157, 398 k. c. Oddanie wierzycielowi w zarząd nieruchomości celem pokrywania wierzytelności jego z nadwyżek czynszów lokatorskich może uchodzić jako wystarczające oświadczenie cesji wszystkich czynszów na rzecz wierzyciela, jeżeli wola stron było dokonanie cesji fidejucyjnej bez ograniczenia co do czasu a na wierzycielu spoczywać miał obowiązek przelania roszczeń czynszowych z powrotem na dłużnika, skoro osiągnie z nich całkowite zaspokojenie. Przedmiot cesji jest dostatecznie określony, albowiem chodzi o roszczenie wobec wszystkich lokatorów, zaczem istnieje możliwość stwierdzenia ich osób oraz wysokości czynszu płaconego przez każdego z nich. (Wyrok z 27. I. 1933. — III. 2 C. 251/32).

§ 242 k. c. Sprzedający, który w umowie zawartej w czasie dewaluacji zobowiązał się do wykreślenia hipotek, może powoływać się na zmianę powstałą wskutek wejścia w życie rozp. z 14. 5. 1924, jeżeli wartość hipotek objętych obowiązkiem do wykreślenia przewyższa przerachowaną cenę kupna, zaczem umowa w razie wykonania przestałaby być w znaczeniu gospodarczym sprzedażą i stąd wogóle nie mogłaby obowiązywać. O podobnej zupełnej zmianie charakteru gospodarczego nie może być mowy, jeżeli zmiana warunków pociąga za sobą tylko obniżenie wartości świadczenia, które ma otrzymać sprzedający, ponieważ wówczas pozostaje zawsze jeszcze miejsce do wymiany obustronnych świadczeń w rozumieniu umowy kupna sprzedaży, a unormowanie zobowiązania jednej lub drugiej strony w drodze wyroku sądowego nie miałyby żadnej podstawy w ustawie. Jeżeli więc obniżenie nie jest tak wielkie, żeby z stanowiska zasady uczciwości i zaufania ekwiwalent, który otrzymuje sprzedający, utracił zupełnie znaczenie świadczenia wzajemnego, to umowa musi się ostać o tej treści, jaką otrzymała wskutek późniejszych zmian, a obniżenie wartości świadczenia musi uchodzić jako objęte zwykłym ryzykiem, które przejmują kontrahenci, wymawiający sobie świadczenia wzajemne. (Wyrok z 25. XI. 1932. — III. 2 C. 151/32).

§ 433 k. c. Uchwała Urzędu Hipotecznego, odmawiająca wpisu prawa własności dlatego, że przewłaszczenie jest bezskuteczne, nie uprawnia kupującego do żądania ponownego przewłaszczenia, jeżeli uchwała jest błędną, chociażby została utrzymana w toku instancji. Po wyczerpaniu środków prawnych przeciwko odmownej uchwale służy tylko skarga o ustalenie, że przewłaszczenie udzielone przez sprzedającego jest skuteczne. (Wyrok z 24. II. 1933. — III. 2 C. 335/32).

§ 546 k. c. Postanowienie w umowie dzierżawnej, że dzierżawca ponosić będzie wszelkie na nieruchomości spoczywające ciężary i opłaty jakiegokolwiek rodzaju, chociażby później zostały ustanowione, nie odnosi się do hipotek, jeśli szczególne okoliczności zachodzącego wypadku nie uzasadniają przeciwnego stanowiska. (Wyrok z 10. II. 1933. — III. 2 C. 264/32).

§§ 683, 684 k. c. Wykonanie dzieła zamówionego przez państwo pruskie na terytorjum należącym obecnie do Państwa Polskiego, zobowiązuje Skarb Państwa Polskiego do zapłaty — ostatecznie w granicach niesłusznego wzbogacenia, jeżeli wykonanie nastąpiło po przejściu tegoż terytorjum pod panowanie polskie oraz z wolą świadczenia na rachunek Państwa Polskiego. (Wyrok z 23. IX. 1932. — III. 2 C. 61/32).

§ 858 k. c. Zarządzenie władzy policyjnej, mające za treść naruszenie posiadania, przedstawia zabronioną samowolę, gdy nie chodzi o skorzystanie z władzy w ustawie przewidzianej, lecz o pospolitą przemoc. W razie przeciwnym ma działanie policji charakter aktu administracyjnego, który nawet wówczas, gdy jest błędny, wiąże Sąd Powszechny, nie podlega zatem rozpoznaniu w drodze prawnej. (Wyrok z 18. IX. 1932. — III. 2 C. 139/32).

§§ 1113, 1163 k. c. Hipoteka ustanowiona przez ojca na rzecz jego dzieci dla ubezpieczenia ich przyszłych sched odnosi się do roszczenia, które nie jest i nie będzie wierzytelnością, wobec czego wpis takiej hipoteki jest niedopuszczalny. (Wyrok z 9. XII. 1932. — III. 2 C. 118/32).

Ustawa z 30. V. 1908 o umowie ubezpieczeniowej.

§ 6. Nałożenie w umowie ubezpieczeniowej na ubezpieczonego obowiązku wykazania szkody pewnymi podkładkami w szczególności ściśle określonymi pisemnymi dowodami, dotyczy dziedziny prawa materialnego a nie procesowego. Dla wykazania swego roszczenia w procesie pozostaje zatem ubezpieczonemu możność korzystania z wszelkich ustawowo dozwolonych środków dowodowych; a tak samo nie jest Sąd krępowany w swobodnym ocenieniu wyników postępowania dowodowego. Natomiast jest przedłożenie podkładek warunkiem, od którego zależy powstanie roszczenia ubezpieczonego a conajmniej jego wymagalności. (Wyrok z 2. XII. 1932. — III. 2 C. 162/32).

§ 157. O ile towarzystwo ubezpieczeniowe wypłaci sumę ubezpieczeniową do rąk zarządcy upadłościowego, służy poszkodowanemu roszczenie do masy w myśl §§ 59 nr. 1, 57 ord. upadł., zacem poczkodowany żądać może od zarządcy wypłacenia przysługującego mu odszkodowania. Dopóki zaś towarzystwo nie dokonało wypłaty,

ma poszkodowany w analogicznym zastosowaniu § 1282 u. c. prawo do bezpośredniego wystąpienia przeciwko niemu o świadczenie. (Wyrok z 10. XI. 1932. — III. 2 C. 134/32).

Rozporządzenie Naczelnej Rady Ludowej z 25. VI. 1919. dotyczące zezwolenia na przewłaszczenie nieruchomości (Tyg. Urz. str. 140).

1. Wszelkie umowy postanawiające, że mimo ostatecznej odmowy zezwolenia na przewłaszczenie nieruchomości na rzecz kupującego kontrakt nie ulega rozwiązaniu, a kupujący może skutecznie odstąpić swe prawa z kontraktu osobie trzeciej, byłyby nieważne jako mające na celu obejście ustawy. (Wyrok z 10. I. 1933. — III. 2 C. 213/32).

Art. 1. Umowa kupna sprzedaży nieruchomości upada lub uzyskuje ostatecznie skuteczność z chwilą, gdy właściwa władza ostatecznie odmówi lub udzieli zezwolenia na przewłaszczenie. Za ostateczną należy między innymi uważać taką decyzję, którą strony się zadowolily, nie korzystając w czasie odpowiednim z przysługujących im środków prawnych. (Wyrok z 7. X. 1932. — III. 2 C. 74/32, 10. I. 1932. — 2 C. 213/32).

Rozporządzenie z 14. 5. 1924 o przerachowaniu roszczeń prywatnoprawnych.

§11. Pożyczka użyta na spłatę długów, choćby nawet hipotecznych, nie jest pożyczką inwestycyjną. (Wyrok z 10. II. 1933. — III. 2 C. 261/32).

§§ 16, 50. Przerachowanie ponad miarę wskazaną w ustępie pierwszym żądać mogą właściciele obligacji tylko w trybie unormowanym w § 50 przez wspólnego kuratora. Ustęp 2 bowiem § 16 przewiduje konieczność a nie możliwość przerachowania przez wspólnego kuratora, skoro przyjąć nie można, aby powtarzał niepotrzebnie to, co wynika już z § 50 oraz gdy brak jest wszelkiej wzmianki, że każdy z wierzycieli może samodzielnie żądać wyższego przerachowania. (Wyrok z 13. I. 1933. — III. 2 C. 177/32).

§ 36. Zastosowanie § 36 należy do czynności przerachowania, zacem dokonane być może tylko przez Sąd przerachowujący wierzycielność w jednolitem orzeczeniu. Dodatkowe przyznanie ulg z § 36 po przerachowaniu wierzycielności prawomocnem orzeczeniem jest niedopuszczalne. (Wyrok z 17. III. 1932. — III. 2 C. 329/32).

§ 47. Orzeczenie zapadłe w postępowaniu niespornem posiadają materialną moc prawną. (Wyrok z 17. III. 1932. — III 2 C. 329/32).

Prawo wekslowe.

Art. 1. Stosowanie §§ 133, 157 u. c. 346 u. h. przy wykładni wekslu nie jest uzasadnione, albowiem weksel jest papierem wartościowym, przeznaczonym do obiegu światowego, zatem tłumaczony być musi według zasad przyjętych w obrocie światowym. (Wyrok z 13. I. 1933. — III. 2 C. 231/32).

Art. 1 l. 6, art. 3. Weksel wystawiony „na zlecenie własne”, zamiast „na zlecenie moje własne”, zawiera oczywisty nieszkodliwy błąd językowy, jeżeli żyrowany jest przez wystawcę, gdyż prawdopodobieństwo przemawia za tem, iż wystawca stworzyć chciał normalne zobowiązanie wekslowe i wierzyciela wekslu nie miał oznaczać trasat lecz wystawca. (Wyrok z 13. I. 1933. — III. 2 C. 231/32).

Ustawa Rzeszy z 7. VI. 1871 o odpowiedzialności kolei
(*Dz. Ust. Rzeszy str. 207*).

§ 1. Szczególna odpowiedzialność przedsiębiorstwa kolejowego ma swą przyczynę w znacznem niebezpieczeństwie, które wywołuje dla ogółu użycie niebezpiecznych urządzeń technicznych. Dlatego szczególna ochrona cywilna z ustawy z 7. VI. 1871 nie sięga dalej» jak owe szczególne niebezpieczeństwo i pod określeniem „ruch” rozumieć należy użycie właściwych kolei żelaznej urządzeń technicznych, natomiast nie należą do ruchu części przedsiębiorstwa kolejowego, które z temi urządzeniami nie mają nic wspólnego i w ramach przedsiębiorstwa kolejowego nie wywołują większego niebezpieczeństwa aniżeli w każdej innej instytucji prywatnej lub przeznaczonej do użytku publicznego. Stąd nieszczęśliwy wypadek, który zdarzył się osobie zamierzającej kupić bilet kolejowy wskutek tego, że posadzka była śliską, nie uzasadnia odpowiedzialności kolei na zasadzie § 1 ust. z 7. VI. 1871. Natomiast może wchodzić w rachubę roszczenie o odszkodowanie na zasadzie §§ 31, 249, 823, 831 u. c. (Wyrok z 7. II. 1933. — III. 2 G. 160/32).

Ustawa z 21. 7. 1879
z 20.5.1898 o zaczepieniu czynności prawnych
dłużnika poza upadłością.

§ 3. Zaczepienie czynności mającej za treść zobowiązanie dłużnika obejmuje w swych skutkach także jej dopełnienie, nie przedstawia natomiast zaczepienia samej czynności dopełnienia. Dlatego należy jednoroczny termin z ustępu 2 liczyć od chwili podjęcia czynności obligatoryjnej, o ile nie zaczepiono szczególnie takie czynności dopełnienia. (Wyrok z 17. III. 1933. — III. 2 C. 328/32).

Ustawa z 2. 8. 1926 o prawie właściwym dla stosunków prywatnych międzynarodowych. (Dz. Ust. poz. 581).

Art. 7—11. Jeżeli strony w stosunkach obligatoryjnych następczących zastosowanie prawa zagranicznego powołują się same na prawo krajowe, przyjąć należy, że twierdzą istnienie warunków faktycznych, które uzasadniają zastosowanie tego prawa. (Wyrok z 3. II. 1933. — III. 2 C. 260/33).

Prawo o ustroju Sądów powszechnych.

§ 1. 1. Roszczenie o wykreślenie hipotek, które wpisano na wnioski Urzędu Skarbowego w drodze egzekucji za zaległe podatki, nie może na podstawie twierdzenia, że nie było podstawy do przeprowadzenia egzekucji, być dochodzone przed Sądem Powszechnym» jakkolwiek wydaje się ono mieć oparcie w §§ 812, 823, 894, 1004 u. c, gdyż chodzi w rzeczywistości o uchylenie skutków egzekucji, którą prowadził organ administracyjny, czyli o rozstrzygnięcie, do którego powołane są organy administracyjne i ta właściwa treść roszczenia jest miarodajną dla oceny, czy dopuszczalną jest droga prawna, podczas gdy ujęcie roszczenia w formę cywilno-prawną jest przedstawieniem jego z odwrotnej strony i publiczno-prawnego charakteru roszczenia zmienić nie może. (Wyrok z 16. XII. 1932.— III. 2 C. 192/32).

2. Roszczenie urzędnika państwowego wobec Skarbu Państwa o wynagrodzenie szkody, którą odniósł wskutek braku troski swych przełożonych o dostarczenie mu należytych urządzeń, dochodzone być może w drodze prawnej, albowiem podstawą jego nie jest naruszenie praw urzędnika i obowiązków Państwa, mających swe podłoże w stosunku urzędniczym, lecz zaniedbanie środków ostrożności, które w życiu potocznym nakazuje ogólna troska o prawa podmiotowe osób trzecich, a więc o uchybienie obowiązków, które z stosunkiem urzędniczym jako takim nie mają żadnej wspólności i których źródło leży wyłącznie w przepisach ustawy cywilnej o czynnościach niedozwolonych. Niedopuszczalność drogi prawnej dla roszczeń powyższego rodzaju polegać musi na szczególnych przepisach, jak to ma miejsce, gdy chodzi o nieszczęśliwy wypadek. (Wyrok z 17. II. 1933.— III. 2 C. 78/32).

Marjan Lisiewski,
Sędzia Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO
NAJWYŻSZEGO TRYBUNAŁU ADMINISTRACYJNEGO

I. POSTĘPOWANIE PRZED WŁADZAMI ADMINISTRACYJNYMI

108. Wbrew postanowieniom § 13 rozporządzenia Ministra Skarbu z 29. XII. 1926 (Dz. Ust. poz. 95 ex 1927) i § 31 rozporządzenia Ministra Skarbu z 3. XI. 1927 (Dz. Ust. poz. 913) należy w województwach poznańskim i pomorskiem skargi na decyzję magistratów w sprawie wymiaru:

a) podatku od lokali,

1) państwowego podatku od placów budowlanych, wnosić bezpośrednio do właściwego Sądu Administracyjnego w terminie 2 tygodni (§§ 63, 51 i 52 ustawy o ogólnym zarządzie kraju z 30. VII. 1883 zb. ust. pr. str. 195). (7. XII. 1932 r. L. Rej. 644/31).

109. Zatwierdzanie statutów i zmian statutów korporacji i związków korporacji (art. 74, 99, 104 i 109 prawa przemysłowego poz. 468/1927 Dz. Ust.) na obszarze województw poznańskiego i pomorskiego nie należy do Woj. Sądów Administracyjnych. (2. XI. 1932 r. L. Rej. 9474/30).

110. W wypadku, gdy władza na zasadzie art. 90 ust. 2 rozporządzenia o postępowaniu administracyjnym, odmówiła zmiany zaskarżonej do N. T. A. swojej ostatecznej decyzji, nie przysługuje stronie środek prawny odwołania do instancji wyższej. (21. II. 1933 r. L. Rej. 2440/30).

111. W sprawach dotyczących zatwierdzania projektów zakładów przemysłowych (art. 14 prawa przemysłowego poz. 468/27 Dz. Ust.) na obszarze województwa poznańskiego i pomorskiego niema zastosowania postępowanie sporno-administracyjne. (24. II. 1933 r. L. Rej. 6910/31).

112. Dla oceny, czy orzeczenie jest wydane bez jakiegokolwiek podstawy prawnej i czy z tego powodu może być uchylone na zasadzie art. 101 p. b.) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 22 marca 1928 (p. 341 Dz. Ust.) nie są miarodajne okoliczności faktyczne, ujawnione dopiero po wydaniu orzeczenia, o którego uchylenie chodzi. (29. III. 1933 r. L. Rej. 10882/31).

II. SPRAWY URZĘDNICZE.

1. Prawa i obowiązki służbowe.

113. Urzędnik w administracyjnej służbie skarbowej, nabywający z chwilą wygaśnięcia mocy obowiązującej art. 116 ustawy o państwowej służbie cywilnej prawa urzędnika stabilizowanego w rozu-

mieniu art. 33 tejże ustawy, nie podlega obowiązkowi składania egzaminu, przewidzianego rozporządzeniem Rady Ministrów z 16 stycznia 1925 poz. 78 Dz. Ust. (19. I. 1933 r. L. Rej. 6219/30).

114. Na zasadzie rozporządzenia Rady Ministrów z 8 lipca 1929 poz. 447 Dz. Ust. pracownik kolejowy, przeniesiony na inne miejsce służbowe, może być pomimo choroby, zwolniony z pełnienia dotychczasowych obowiązków na stanowisku, zajmowanym do przeniesienia. (27. X. 1932 r. L. Rej. 4907/30).

115. Przez koszty „spowodowane nieprzewidzianem odwołaniem z urlopu” funkcjonariusza w myśl art. 37 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 17 lutego 1922 poz. 164 Dz. Ust. należy rozumieć koszty p o n o w n e j podróży funkcjonariusza dla dokończenia przerwanej urlopu. (26. I. 1933 r. L. Rej. 9841/30).

116. Wydanie oceny pracy, o której mówi pkt. 3 art. 8 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (poz. 462/28 Dz. Ust.), jest, zgodnie z art. 24 i 25 tejże ustawy, obowiązkiem władzy, wobec czego uchylenie się od wydania tej oceny nie uprawnia do rozwiązania stosunku służbowego na zasadzie art. 69 powołanej ustawy z powodu braku oceny. (15. II. 1933 r. L. Rej. 7499/30).

2. *Uposażenie i należytości uboczne.*

117. Wliczenie na podstawie art. 258 pr. o. ust. sąd, powszechn. z 6. II. 1928 r. (poz. 863 dz. ust. z r. 1932) do czasu aplikacji sądowej okresów aplikacji pozasądowej lub służby administracyjnej nie ma wpływu na wysokość uposażenia aplikanta sądowego. (4. II. 1933 r. L. Rej. 8712/30).

118. Zwolnienie ucznia korpusu kadetów od opłaty za utrzymanie w korpusie nie uzasadnia w myśl art. 4 ustawy z 9 października 1923 poz. 924 Dz. Ust. odmowy przyznania ojcu tegoż dodatku ekonomicznego na syna. (10. II. 1933 r. L. Rej. 7298/30).

119. Wobec postanowień art. 8 ustawy uposażeniowej z 9. X. 1923 r. (poz. 924 Dz. Ust.) — w czasie przed wejściem w życie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 3. XII. 1930 r. (poz. 662 Dz. Ust.) — okoliczność, że gmina udzieliła nauczycielowi publicznej szkoły państwowej mieszkania bezpłatnie, nie ma wpływu na uprawnienia tego nauczyciela do pobierania dodatku mieszkaniowego ze Skarbu Państwa. (31. XII. 1932 r. L. Rej. 7875/30).

120. Mianowanie nauczyciela państwowych szkół średnich profesorem państwowej szkoły akademickiej nie jest przeniesieniem w rozumieniu art. 58 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli z 1 lipca 1926 poz. 462/1928 Dz. Ust., uzasadniającym zwrot kosztów przeniesienia. (7. I. 1933 r. L. Rej. 4455/30).

3. *Emerytury i zaopatrzenia.*

121. Byłym pracownikiem kolejowym i kolejowym emerytom byłych państw zaborczych, którzy uzyskali zaopatrzenie emerytalne na zasadzie przedstatniego ustępu § 53 rozporządzenia Rady Ministrów z 4 lipca 1929 poz. 448 Dz. Ust., nie przysługuje prawo do otrzymania tegoż zaopatrzenia za czas przed 1 września 1929 r. (29. XI. 1932 r. L. Rej. 5473/30).

122. Z dniem wejścia w życie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 13 grudnia 1926 poz. 705 Dz. Ust. dla oceny uprawnień emerytalnych zawodowego oficera, skazanego wyrokiem Sądu Wojskowego na karę zwolnienia ze służby, ma wyłączone zastosowanie przepis art. 48 ustawy z 11 grudnia 1923 poz. 46/24 Dz. Ust. w brzmieniu ustalonym pomienionym rozporządzeniem. (10. II. 1933 r. L. Rej. 7696/30).

123. Wobec zawarcia Konkordatu pomiędzy Stolicą Apostołą a Rzeczpospolitą Polską, podpisanego dnia 10 lutego 1925 r. (poz. 501 Dz. Ust.), ratyfikowanego ustawą z dnia 23 kwietnia 1925 r. (poz. 324 Dz. Ust.), a w szczególności załącznika A. do tegoż Konkordatu, ustęp I, Uposażenie Duchowieństwa, nie obowiązują w dalszym ciągu normy uposażenia emerytalnego, przewidziane w art. 54 ustawy emerytalnej z 28 lipca 1921 r. (poz. 466 Dz. Ust.). (20. XII. 1932 r. L. Rej. 6242/30).

124. Paragraf 55 rozporządzenia z d. 4 lipca 1929 r. o zaopatrzeniu emerytalnym etatowych pracowników przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe” (Dz. U. R. P.) stosuje się tylko do tych pracowników kolejowych, którzy przed dniem wejścia w życie tego rozporządzenia uzyskali prawo do odszkodowania, wypłacanego z funduszków Skarbu Państwa Polskiego. (24. II. 1933 r. L. Rej. 8204/30).

125. Funkcjonariusz państwowy, mianowany za wypowiedzeniem na zasadzie przepisów pruskiej pragmatyki służbowej, a usunięty ze służby za przewinienia służbowe bez formalnego postępowania dyscyplinarnego na zasadzie § 83 pruskiej ustawy z dnia 21 lipca 1852 r., dotyczącej się przewinień służbowych urzędników, traci prawa emerytalne. (17. III. 1933 r. L. Rej. 1567/31).

126. § 52 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 lipca 1929 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe” (Dz. Ust. R. P. poz. 448) ma zastosowanie, tylko do tych pracowników, z którymi zostanie rozwiązany stosunek służbowy po wejściu w życie tego rozporządzenia. (28. III. 1933 r. L. Rej. 9828/30).

127. Wspomniana w art. 48 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o straży granicznej Dz. Ust. R. P. poz. 340 służba wojskowa, która zalicza się do pięcioletniego okresu faktycznej służby czynnej, po ukończeniu którego służba w Straży Granicznej liczy się w sposób uprzywilejowany, nie obejmuje służby wojskowej w b. państwie zaborczem, natomiast obejmuje służbę wojskową, odbytą przed 1 listopada 1918 r. w polskich formacjach wojskowych uznanych przez Państwo. (16. III. 1933 r. L. Rej. 9144/30).

III. SPRAWY SKARBOWE.

I. Monopole.

128. a) § 306 ust. 4 rozporządzenia wykonawczego z dnia 7. II-1928, Dz. Ust. poz. 556, jest zgodny z art. 9 rozporządzenia Prezydenta R. P. z 26. III. 1927 o monopolu spirytusowym, Dz. Ust. poz. 289.

b) Przepis 307 ust. 1 p. b. rzeczonoego rozporządzenia wykonawczego o pobieraniu należności monopolowej za nadmierne ubytki w wolnych składach wyrobów wódczanych, dotyczy jedynie ubytków przy przyrządzaniu i przechowywaniu wyrobów wódczanych, wywiezionych zagranicę. (4. I. 1933 r. L. Rej. 2556/30).

2. Podatki domowe i gruntowe.

129. a) Przepis końcowego zadania art. 3 ustawy z 1 kwietnia 1925 poz. 296 Dz. Ust. nie stoi na przeszkodzie odmiennemu ustaleniu — przy wymiarze podatku od nieruchomości na następne okresy podatkowe — danych faktycznych, przyjętych za podstawę wymiaru na r. 1924.

b) Podstawę wymiaru podatku od nieruchomości (tłd) ich części, podlegających przepisom ustawy o ochronie lokatorów, w tych przypadkach, kiedy wysokość komornego opiera się na umowie, przewidzianej w art. 3 ust. 1 tej ustawy, stanowi pełne umowne komorne. (4. I. 1933 r. L. Rej. 1954/30).

130. Przepis § 1 ustęp ostatni rozporządzenia z 30 kwietnia 1925 poz. 333 Dz. Ust. nie uwłącza prawu podatnika do żądania określenia podstawy wymiaru w sposób, przepisany w § 6 rozporządzenia Prezydenta R. P. z 17 czerwca 1924 poz. 523 Dz. Ust. o państwowym podatku od nieruchomości. (20. I. 1933 r. L. Rej. 9166/31).

3. Podatki przemysłowe.

131. Przedsiębiorstwa i zajęcia nie podpadające pod postanowienia taryfy, stanowiącej załącznik do art. 23 ustawy z 15 lipca 1925 o państwowym podatku przemysłowym (poz. 550 Dz. Ust.)

i nie należące do kategorii zajęć, wymienionych w art. 9 tejże ustawy, nie mają obowiązku płacenia podatku przemysłowego od obrotu. (8. II. 1933 r. L. Rej. 8088/31).

132. Jeśli władza przy wymiarze podatku przemysłowego od obrotu zakwalifikuje rodzaj przedsiębiorstwa odmiennie od złożonej przez płatnika deklaracji celem wykupienia świadectwa przemysłowego, to nie może pozostawić odwołania na zasadzie art. 86 ustęp 1 ustawy z 15. VII. 1925 r. o państw, pod. przem. (poz. 550 Dz. Ust.) bez rozpoznania, jeśli płatnik w odwołaniu twierdzi, że przedsiębiorstwa określonego przez władzę nie prowadził. (17. III. 1933 r. L. Rej. 3580/31).

133. Przepisy §§ 28 i 132 niem. ordynacji podatkowej z 13 grudnia 1919 r. (Dz. Ust. Rz. str. 1993), obowiązującej w górnośląskiej części Województwa Śląskiego, nie mają zastosowania do nadpłat w podatku przemysłowym. (15. III. 1933 r. L. Rej. 3248/32).

4. Podatki dochodowe.

134. W sprawach, dotyczących wymiaru państwowego podatku dochodowego, nie jest wykluczone wznowienie prawomocnie zakończonego postępowania administracyjnego na wniosek płatnika w razie wyjścia na jaw nowych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, dla sprawy istotnych, których strona nie mogła podnieść w toku postępowania administracyjnego. (2. XI. 1932 r. L. Rej. 1601/29).

135. Okoliczność, iż członek rodziny posiada dochód, podlegający podatkowi dochodowemu, nie wyklucza sama przez się uznania, że dany członek rodziny jest na cudzem utrzymaniu w rozumieniu art. 26 ustawy o podatku dochodowym (poz. 411 z 1925 r. Dz. Ust.). (27. III. 1933 r. L. Rej. 7267/30).

136. Dywidenda od udziałów, wydzielona z zysków bilansowych, podpada pod pojęcie nadpłat i zwrotów, o których mówi art. 10 p. 6 ustawy o podatku dochodowym (poz. 411) 25 Dz. Ust.). (14. XII. 1932 r. L. Rej. 6198/31).

5. Inne podatki.

137. Z uwagi na postanowienie art. 67 rozporządzenia Prezydenta Rz. P. z dnia 17 marca 1928 poz. 321/28 Dz. Ust. Domy Bankowe t. j. przedsiębiorstwa bankowe, prowadzone przez osoby fizyczne albo Spółki jawne, lub komandytowe, należą do przedsiębiorstw, obowiązanych do publicznego składania rachunków w rozumieniu przepisu art. 2 ustęp 3 ustawy o podatku od kapitałów i rent z dnia 16. VII. 1920 poz. 517/20 Dz. Ust. (14. XII. 1932 r. L. Rej. 5294/30).

138. a) Ustawa z 1 lutego 1930 r. poz. 67 Dz. Ust. o podatki od kapitałów nie ma zastosowania do wymiarów dokonanych przed 1 stycznia 1930 r. chociaż orzeczenie odwoławcze zapadło po 1. II. 1930 r.

b) Płatnikiem pod. od kapitałów w myśl art. 34, 38 i 39 ustawy z 16. VII. 1920 r. poz. 517 jest dłużnik. (18. I. 193 r. L. Rej. 7901/30).

5. *Podatki i opłaty samorządowe.*

139. Zwolnienie urzędników państwowych i komunalnych od świadczeń drogowych w stosunku do podatku dochodowego od ich uposażeń służbowych, o ile jest przewidziane w odpowiednim statucie gminy, nie jest sprzeczne ani z przepisami art. 30—33 ust. dróg. z dnia 10 grudnia 1920 r., dz. ust. poz. 32/21, ani też z zasadą powszechności daniny publicznej. (10. XI. 1932 r. L. Rej. 5489/30).

140. Okoliczność, iż nadmierne zużycie drogi spowodowane zostało przez dostawców surowca do cukrowni podwodami, stanowiącymi własność tychże dostawców przy transporcie, dokonanym na ich rachunek, nie stanowi przeszkody do pociągnięcia właściciela cukrowni do obowiązku świadczenia specjalnych opłat na zasadzie postanowienia art. 23 ustawy z dnia 10. XII. 1920 poz. 32/21 Dz. Ust. (11. I. 1933 r. L. Rej. 9930/30).

141. Przepis art. 3 ust. 4 ustawy śląskiej o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. Ust. Śl. poz. 30 ex 1926) nie wyklucza pobierania podatku od placów budowlanych obok komunalnego dodatku od podatku gruntowego, wzgl. obok samodzielnego podatku gruntowego, o których mowa w ustępie 1 tego artykułu. (20. I. 1933 r. L. Rej. 1049/31).

142. a) Decyzja o pociągnięciu na zasadzie art. 23 ustawy o budowie dróg z 10. XII. 1920 (poz. 32 Dz. Ust. ex 1921) przedsiębiorstw i t. d., otrzymujących z budowy i utrzymania dróg szczególne korzyści lub też drogi te nadmiernie zużywających do udziału w kosztach budowy i utrzymania tych dróg, wskazywać winna tą część kosztów, która ma być pokryta z udziałów tego rodzaju przedsiębiorstw.

b) Łączny udział przedsiębiorstw i t. d., nadmiernie zużywających drogi, w kosztach budowy i utrzymania dróg, nie może przewyższać kosztów, spowodowanych dla zarządu drogowego przez nadmierne zużycie dróg ze strony tych przedsiębiorstw. (7. II. 1933 r. L. Rej. 1702/31).

143. Ani ustawa z 11 sierpnia 1923 o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (poz. 747 Dz. Ust.) ani też rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z 28 czerwca 1926 poz. 433 Dz. Ust. nie przewidują obowiązku corocznego uchwalania lub zatwierdzania statutu o podatku od kopalń, przewidzianym w art. 5 powołanej ustawy. (19. XII. 1932 r. L. Rej. 5903/30).

144. a) Samoistna opłata komunalna od umów o przeniesienie własności nieruchomości może być wymierzona tylko w stosunku do państwowej opłaty stemplowej od tych umów, wymierzonej przez władze skarbowe (art. 13 ustawy o tymcz. ureg. fin. kom. dn. 11 sierpnia 1932 r., Dz. Ust. poz. 747 w brzmieniu pierwotnym).

b) W razie późniejszego uchylecia lub zmniejszenia państwowej opłaty stemplowej płatnik może domagać się odpowiedniej zmiany w wymiarze opłaty komunalnej tylko o ile zachodzą warunki do wznowienia postępowania wymiarowego (art. 94 lit. o) rozporządzenia Prezydenta Rz. z dn. 22 marca 1928 Dz. Ust. poz. 341. (7. XII. 1932 r. L. Rej. 3454/29).

145. § 11 ust. 2 II. rozporządzenia Wojewody Śląskiego z 7. VI. 1924 (poz. 56 Dz. Ust. Śl.) nie jest sprzeczny z art. 11 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych w Woj. Śląskiem (poz. 30 Dz. Ust. Śl. ex 1926). (10. II. 1933 r. L. Rej. 3070/31).

146. Komorne, opłacane przez funkcjonariuszów państwowych za mieszkania służbowe w domu, należącym do Skarbu Państwa, w wysokości dodatku mieszkaniowego (§ 2 rozp. Rady Min. z 1. X. 1924 poz. 849 Dz. Ust.), stanowi dla Skarbu Państwa dochód z domu. Dom taki nie jest zatem zwolniony od komunalnego podatku budynkowego na zasadzie art. 4 ustęp 2 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych w Województwie Śląskiem (Dz. Ust. Śl. poz. 30 ex 1926) w związku z art. 13 liczba 1 ustawy z 17 grudnia 1932 r. (Dz. Ust. poz. 32 ex 1922). (21. II. 1933 r. L. Rej. 6495/31).

147. Ustawa z 3 lutego 1931 r. o Państwowym Funduszu Drogowym (poz. 81 Dz. Ust.) zniósła w art. 22 punkt 4 z dniem 1 kwietnia 1931 r. prawo pobierania podatku komunalnego od posiadania przedmiotów zbytku (art. 21 ust. 3 ustawy z 11 sierpnia 1923 r. poz. 747 Dz. Ust.) odnośnie do wszelkich pojazdów mechanicznych, mogących podlegać temu podatkowi komunalnemu. (1. III. 1933 r. L. Rej. 8005/31).

IV. SPRAWY ROLNE. UWŁASZCZENIE.

148. Miernikiem zastosowalności ustawy uwłaszczeniowej są granice administracyjne miast z r. 1914, nie zaś położenie danego gruntu w obrębie, czy też po za obrębem miejskich terenów zabudowanych. (9. II. 1933 r. L. Rej. 4278/32).

149. Przy stosowaniu art. 22 ustawy uwłaszczeniowej za właściciela gruntów stanowiących beneficjum proboszczowskie, należy uważać probostwo, nie zaś Kurję Biskupią. (6. II. 1933 r. L. Rej. 4408/32).

V. OPIEKA NAD UBOGIMI.

150. Sierociniec, jako zakład służący do uchronienia sierot, potrzebujących opieki, od szkód na duszy i ciele, posiada charakter schroniska (Bewahranstalt), o którym mowa w § 11 ustęp drugi ustawy o siedzibie wsparcia z 30 maja 1908 r. (Dz. U. Rzeszy niem. str. 381). (18. I. 1933 r. L. Rej. 1835/31).

151. a) Miejskowy związek ubogich chwilowego pobytu ubożego, pobierającego już bieżące wsparcie publiczne od innego związku ubogich, nie jest uprawniony przyznać mu bez ugody z tym ostatnim Związkiem wyższe wsparcia bieżące, chociażby uważał dotychczasowe wsparcie za niewystarczające ze względu na stosunki miejscowe na swoim obszarze.

b) Do wydawania zarządzeń z § 56 ustawy o domicylu z 30. V. 1908 (dz. ust. Rz. Niem. 381) powołany jest w I instancji Woj. Sąd Administracyjny, w którego okręgu leży związek miejsca pobytu ubożego. Sąd ten orzeka w postępowaniu sporno-administracyjnym na zasadzie § 39 ustawy o właściwości władz z 1. VIII. 1883 (zb. ust. pr. str. 237). (15. II. 1933 r. L. Rej. 6860/31).

152. Zainteresowanym, w myśl przepisu § 34 ust. 2 niem. ustawy o domicylu wsparcia z 30. V. 1908 (Dz. Ust. Rz. Niem. str. 381), jest ten związek ubogich, który zgłasza roszczenie, o którym mowa w tym paragrafie. (15. II. 1933 r. L. Rej. 5238/31).

153. Związki komunalne mogą dochodzić swycli roszczeń o zwrot wydatków, wynikłych ze sprawowania opieki na podstawie art. 14 ust. 2 ustawy z d. 16. VIII. 1923 r. o opiece społecznej (D. U. poz. 726) tylko w drodze sądowej. (30. XI. 1932 r. L. Rej. 8784/30).

VI. UBEZPIECZENIA.

154. Art. 10. ust. 2 ustawy z 6. XII. 1923 Dz. U. p. 1044 nie ma zastosowania do odsetek zwłoki od zaległych składek ubezpie-

zeniowych Kas Chorych i nie uchylił postanowienia art. 54 II ustawy z 19. V. 1920 poz. 272 Dz. Ust. ustalającego wysokość odsetek zwłoki od tych składek na 6% za rok. (19. IV. 1932 r. L. Rej. 4369/30).

155. Osoby, które przed 1 stycznia 1928 były prawomocnie poddane obowiązkowi ubezpieczenia pensyjnego podlegają obowiązkowi ubezpieczenia na zasadzie art. 158 (ustęp 1) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 24 listopada 1927 (p. 911 Dz. Ust.) o ubezpieczeniu pracowników umysłowych. (17. II. 1933 r. L. Rej. 10554/31).

156. Uzyskane na zasadzie art. 4 ustawy z 19. V. 1920 poz. 272 Dz. Ust. indywidualne zwolnienie od obowiązku ubezpieczenia na wypadek choroby traci swą ważność w razie przeniesienia stałego miejsca zatrudnienia, uzasadniającego obowiązek ubezpieczenia, do okręgu innej Kasy Chorych. (4. IV. 1933 r. L. Rej. 3138/31).

157. Z art. 106 ustawy z 19. V. 1920 poz. 272 Dz. Ust. nie wynika kompetencja władz administracji ogólnej w b. zaborze austriackim do rozstrzygania odwołań od orzeczeń Komisji Pojedynczej dotyczących sporów ze stosunku służbowego między lekarzami a Zarządem Kasy Chorych. (4. IV. 1933 r. L. Rej. 3139/31).

VI. SPRAWY GÓRNICZE I WODNE.

158. Mimo istnienia prawomocnego planu regulacji ulic i placów (ustawa z 2 lipca 1875 r. (zbiór ustaw pruskich str. 561) dla części dzielnicy Pniak, w mieście Królewskiej Hucie władza górnicza mogła zatwierdzić plan odbudowy górniczej pod terenem objętym planem regulacji wobec stwierdzenia, że postanowienia § 196 pruskiej ustawy górniczej z 24 czerwca 1865 r. (zbiór ustaw pruskich str. 705) nie stoją temu na przeszkodzie. (13. II. 1933 r. L. Rej. 1193/31).

159. W razie, gdy strona wniosła w terminie określonym w art. 253 ustawy wodnej (p. 574 Dz. Ust. z 1928) podanie o wpisanie do księgi wodnej uprawnienia wodnego, utrzymanego w mocy na zasadzie art. 252 tejże ustawy, a zaniechała przedłużenia dowodów i planów dotyczących powyższego uprawnienia, zaniechanie to nie stanowi podstawy do uznania tegoż uprawnienia za wygasłe. (17. II. 1933 r. L. Rej. 9670/31).

Dr. Włodzimierz Orski,

Prezes Najw. Trybunału Administracyjnego.

B. Inne sprawy sądowe

CZY PISEMNA ZGODA CZŁONKÓW STOWARZYSZENIA MOŻE ZASTĄPIĆ UCHWAŁĘ WALNEGO ZGROMADZENIA?*

a) *Stowarzyszenia zarejestrowane.*

Dyspozycyjny przepis § 32 BGB. (niem. kod. cyw.) ust. drugiego stanowił, że również bez odbycia się zgromadzenia członków uchwała (ich) jest ważna, jeżeli wszyscy członkowie wyrażą na piśmie zgodę na nią. Statut stowarzyszenia mógł, stosując § 40 BGB., zawierać postanowienie odmienne. Jeżeli takiego postanowienia nie zawierał, mogło stowarzyszenie w każdym przypadku, gdy zachodziła potrzeba odbycia się walnego zgromadzenia, (obojętne, czy dla danej sprawy statut wyraźnie przewidywał zwołanie w. zgromadzenia czy nie) zaniechać jego zwołania, a zażądać zamiast tego od wszystkich członków pisemnego oświadczenia zgody na zaproponowaną im konkretną uchwałę (wzgl. kilka uchwał). W praktyce wchodzić tu mogły w rachubę naturalnie tylko przypadki, w których członkom nie zależało na zejściu się ze sobą w celu ew. wymiany zdań.

Dojście do skutku takiej pisemnej zgody (według komentarza radców Sądu Rzeszy wystarczała nawet forma telegraficzna) następowało w zupełności uchwałą w. zgromadzenia.

Również mogło stowarzyszenie wyciągnąć z § 32 korzyść wtedy, jeżeli dane walne zgromadzenie zwołano nieważnie, wskutek czego nie było ono zdolne do powzięcia uchwał. Brakowi temu wolno było bowiem zaradzić w taki sam sposób, jak w przypadkach poprzednio wspomnianych. Jeśli więc na zgromadzenie stawili się wszyscy członkowie, mogli powziąć ważną uchwałę przez jednomyślne pisemne oświadczenie się. Jeżeli zjawiła się tylko część członków, mogła ta część w tej formie oświadczyć się na zebraniu, reszta równocześnie lub późniejszymi listami — albo też wszyscy późniejszymi listami. (Wymóg obecności wszystkich członków na zgromadzeniu, jak chce Staudinger w swym komentarzu, jest niesłuszny jako sprzeczny z intencją ustawy wyrażoną w § 32 ust. drugim. — Komentarz Radców Sądu Rzeszy tej sprzeczności nie popełnia).

Polskie Prawo o Stowarzyszeniach (dalej P. o s.), które weszło w życie z dniem 1 stycznia b. r., nie zawiera natomiast żadnego

* Kwestja na tle Prawa o stowarzyszeniach w odniesieniu do zachodnich dzielnic Polski.

przepisu pokrewnego ustępowi drugiemu §-owi 32 BGB. Pisemne powzięcie uchwały przez członków zamiast odbycia się walnego zgromadzenia jest więc wogóle niedopuszczalne. Jednym z powodów tego stanowiska polskiego ustawodawcy jest niewątpliwie przyznanie walnemu zgromadzeniu przepisem bezwzględny najwyższego stopnia w hierachji organów stowarzyszenia z przekazaniem mu decyzji we wszystkich sprawach niezastrzeżonych przez statut innym organom (art. 31). Takiego kategorycznego postawienia kwestji nie zna BGB., które hierachji organów stow., bynajmniej nie przesądza (tylko „im Zweifel" było w zgrom., „das oberste Vereinsorgan" — Staud. uwaga I. 1. do § 32), pozostawiając tę sprawę statutowi, z możliwością odjęcia walnemu zgromadzeniu nawet wogóle prawa decyzji o sprawach stowarzyszenia prócz jedynego bezwzględnie niewyłączalnego przypadku § 37. (Zwołanie w, zgrom., na żądanie określonej ilości członków).

P. o s. zna zatem jako powołane do decydowania o sprawach stow., tylko a) walne zgromadzenie i b) wszelkie inne organa, przewidziane przez statut.

Tylko te wymienione w statucie organa a) i b) mogą decydować o sprawach stow., podczas gdy BGB. dopuszczało dalszy „sui generis" organ w postaci pisemnego zgodnego oświadczenia woli członków. Jeżeli więc w konkretnym przypadku do powzięcia uchwały powołane jest w myśl statutu walne zgromadzenie, może ona dojść do skutku tylko na ważnie zwołanem zebraniu tego organu. Inny sposób powzięcia uchwały przez ogół członków jest niedopuszczalny, bo nie były przy nim zachowane formalne warunki ważności uchwały, które statut musi stanowić (art. 19 g.). Tak samo nie istnieje możliwość uzdrowienia nieważnego zgromadzenia przez pisemną zgodę wszystkich członków.

b) *Stowarzyszenia zwykłe.*

Stowarzyszenia te mogą według P. o s. — w przeciwieństwie do BGB. — obywać się wogóle bez walnego zgromadzenia, jeżeli nie przewiduje go go statut (wynika to z braku jakiegokolwiek przepisu ustawy, któryby przy tych stowarzyszeniach takiemu organowi rezerwował jakieś uprawnienia; obligatoryjnym organem jest tylko Zarząd). Wolno im więc w statucie przewidzieć dla powzięcia uchwały ogółu członków formę dowolną, a zatem również pisemną — ale z jednym zastrzeżeniem: musi być wybrana albo jakaś forma zebraniowa, albo forma pisemna; obie te formy obok siebie przewidziane być nie mogą. Byłoby bowiem sprzeczne z duchem usta-

wy, gdybyśmy stowarzyszeniom zwykłym, mającym daleko mniejsze uprawnienia, chcieli przyznać przywilej, którego nie posiadają stowarzyszenia zarejestrowane.

Z uwag wyżej skreślonych (niewykluczających oczywiście w pewnych ramach dyskusji) wynika dla celów praktyki przede wszystkim następująca konkluzja:

Nowopowstające stowarzyszenia obu rodzajów powinny baczyć na ścisłe wypełnienie przepisów statutu przy zwoływaniu walnego zgromadzenia. Na uzdrowienie nieważnie zwołanego zgromadzenia niema bowiem sposobu.

Dr. St. Bąkowski (Poznań).